

PEST VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Ügyiratszám: PE/KTHF/01797-3/2025

Ügyintéző: Marlyin Kádár Enéh

Szabóné dr. Mihályfi Mónika

Kapronczay Orsolya

Kiss Krisztina

Némethné Fikó Krisztina

Nagy Tamás

Vlasics Gergő

Tárgy: *Délegyháza VI. – homok, kavics* védnevű
bánya területén, a Stone and Sand Kft. által tervezett
bányászati tevékenységre vonatkozó környezeti
hatásvizsgálati eljárás

Melléklet: TR MELLÉKLET

Telefon: (06-1) 478 4558

HATÁROZAT

A **Stone and Sand Kereskedelmi, Ipari és Szolgáltató Kft.** (1061 Budapest, Andrássy út 7. 4. em. 5.;
Cg.: 01-09-660373) részére, a *Délegyháza VI. – homok, kavics* védnevű bánya területén végzett
bányászati és ehhez kapcsolódó tevékenységekre

környezetvédelmi engedélyt

adok, a rendelkező részben foglaltak megtartásának kötelezettsége mellett, az I. pontban
meghatározottak szerint.

I.
ALAPADATOK

1. A környezethasználó adatai:

Neve: Stone and Sand Kereskedelmi, Ipari és Szolgáltató Kft.

Székhelye: 1061 Budapest, Andrássy út 7. 4. em. 5

Cégjegyzékszáma: 01-09-660373

KÜJ: 104595161

(a továbbiakban: Környezethasználó)

2. A tevékenység helye, paraméterei:

A bányatelek Délegyháza község külterületén, a belterülethől nyugat-délnyugatra 1,2 km-es
távolságban, a Háromöles dűlőben helyezkedik el, és a Délegyháza külterület, 0129/23, 0129/24.
0140/2 hrsz.-ú ingatlanokat egészben, a 0129/22 hrsz.-ú ingatlan a alrészletét részben, b és c
alrészletét egészben, továbbá a 0129/116 hrsz.-ú ingatlan részben érinti. A bányatelket 2001-ben
állapította meg a bányafelügyelet, a korábbiakban más vállalkozás végezte a kitermelést, melyen
jelenleg 8 ha 5316 m² nyílt vízfelület borít.

A bányatelket az alábbi koordináták határolják:

	EOV Y [m]	EOV X [m]	Z [mBf]
1	649642,25	211873,46	97,5
2	649703,16	211828,70	97,5
3	649762,12	211790,27	97,5
4	649765,51	211788,06	97,6
5	649774,15	211782,42	97,7
6	649805,57	211763,28	97,5
7	649862,65	211722,77	97,5
8	649631,16	211446,42	98,2
9	649607,05	211464,22	98,0
10	649519,98	211373,10	97,6
11	649419,55	211458,90	97,6
12	649309,98	211555,44	97,5
13	649352,44	211606,67	97,6
14	649380,67	211581,62	97,5
15	649387,34	211575,63	97,4

Területe: 12 ha 5610,69 m²

Fedőlap: 98,2 mBf

Alaplap: 87,8 mBf

Környezetvédelmi területi jel: 102 389 680 (a továbbiakban: Bánya)

A kitermelhető ásványvagyon a jelenlegi bányatelken 1302 m³, homok és 216401 m³ kavics.

A kitermelhető ásványvagyon a védőpillérek felszabadításával 1600 m³, homok és 305000 m³ kavics.

A kitermelés volumene: évente maximum 100 000 m³ kavics és homok.

A működés időtartama: kb. 6 év.

3. A tevékenység ismertetése:

- **Feltárás:** Letakarítandó humuszos feltalaj már nem található a bányatelken.
A kb. 6300 m³ fedő meddő eltávolítása forgóvázás hidraulikus kotró-rakodóval történik a védőpillér felszabadítása után.
- **Meddő tárolás:** a korábban letakarított fedő humuszos feltalaj egy részét a korábbi bányavállalkozók értékesítették, a maradék, továbbá a meddőanyag a bányatavat övező védőtöltésben, valamint a 0129/116 hrsz.-ú ingatlan bányatelken kívüli területén van deponálva.
- **Kitermelés:** a talajvízszint feletti nyersanyagot hidraulikus kotróval termelik le, a víz szintje alól a kitermelést dobóvedres parti kotróval, a bányató 3 m-nél mélyebb részein szívókotróval végzik.
- **Készletezés, rakodás:** nyersanyag a víz alatti kotrásos kitermelést követően prizmás halomban a parkközeli készlettérre kerül, ahonnan a haszonanyagot néhány napos szikkadás után értékesítik, vagy átszállítják osztályozásra.
- **Osztályozásra** a megrendelői igények függvényében kerül sor, villamos meghajtású, mobil osztályozóberendezéssel.

- **Kiszállítás:** a kitermelt ásványi nyersanyag mérlegelése, értékesítése, elszállítása a vevők által biztosított tehergépjárműveken történik. A késztermék kiszállítása üzemnapokon naponta kb. 30 fordulóval történik, ami 60 elhaladást jelent
- **Tájrendezés:** A kitermeléssel párhuzamosan végzik, kizárólag a Bánya területén, illetve a védőtöltésekben rendelkezésre álló anyag felhasználásával. A cél egy természeteshez tőhöz hasonló állapot kialakítása úgy, hogy annak lassan mélyülő partjain, a litorális övben minél nagyobb arányban telepedjen meg a természetes növényzet, a tó öntisztulási folyamatainak elősegítése céljából.

A tájrendezés ütemezése:

- 2025–30. év: a tó délkeleti, a 10–11. töréspontokhoz eső partjának végleges kialakítása.
 - 2030. I. negyedév: a tó északnyugati, az 1–3. töréspontokhoz eső partjának végleges kialakítása.
 - 2030. II. negyedév: a tó északkeleti, az 4–7. töréspontokhoz eső partjának végleges kialakítása.
 - 2030. III–IV. negyedév: a tó délnyugati, az 11–12. töréspontokhoz eső partjának végleges kialakítása.
 - 2031. I. negyedév: a bányatelken kívüli területek: az 10–12. töréspontoktól délnyugatra fekvő területek tájrendezése.
- A bányatelek törlését követően: (kb.: 2031. II. negyedév) a tavat körülvevő védőtöltések elbontása, az ott tárolt meddő tómederbe való betöltése a legkésőbb kialakított partvonalon; a tárolt humusz helyben történő elterítése az újonnan visszatöltött területeken.

- **Végállapot:** a bányaművelés befejezése után egy 8,5–9,0 ha vízfelületű, 5–7 m mély bányató marad vissza, a TR MELLÉKLET szerint.
- **Üzemanyag-felhasználás:** A rakodógépet és a kotrókat dízelmotor hajtja, az osztályozó és a bányászati úszó létesítmény (szívókotró) villamos meghajtású, melyeket két mobil dízelüzemű áramfejlesztőről működtetnek. A várható éves átlagos üzemanyag fogyasztás: 70500 liter/év. Az üzemanyagot tankoló pisztollyal közvetlenül a munkagép tankjába töltik. Tankoláskor az esetlegesen elcsurgó üzemanyag talajra kerülésének megakadályozására cseppfogó tálcát használnak. Az esetleges szennyeződés felítatásához olaj-felszívató száraz homokot tartanak készenlétben.
- **Munkarend:** kizárólag munkanapon, napi 8 órában, nappali világosság mellett.
- **Megközelíthetőség:** az 51 sz. Budapest – Baja főútról a 32 km 362 m szelvényben délkeletre lehajtva a Kiskunlacháza 0462 hrsz.-ú szórtkavicsos földútra, majd észak-északkeleti irányba letérve a Délegyháza 0129/30 hrsz.-ú magánútra.
- **Bányaüzem:** a haszonanyag osztályozása, a meddő és osztályozott anyag tárolása a bányatelken kívül, attól délnyugatra történik a Délegyháza 0129/22 hrsz. ingatlan a alrészletén, és a 0129/116 hrsz.-ú ingatlan egy részén történik, 24439 m² nagyságú területen.
- **Porkibocsátás csökkentése:** száraz időszakban a belső szállítási utakat locsolják, továbbá a védőtöltést a víz és szélrozió ellen befűvesítik, mechanikai úton (rendszeres kaszálással) gondozzák, gyommentesítik.
- **Monitoring:** A tevékenységek talajvízre gyakorolt hatásának megfigyelésére a Délegyháza 0129/116 hrsz.-ú ingatlan északnyugati és délkeleti végében meglévő monitoring kutak fenntartásával, vízjogi engedély szerint kell végezni.

4. Létesítmények, gépek:

iroda (konténer épület),
melegedő (konténer épület),

műhely (könnyűszerkezetes, lemezes, zártszelvénnel erősített),
mobil illemhely,
vízmérce,
gázolajkút (DESO 5000 típ. telephelyi műanyag duplafalú gázolajtartály tankolószereléssel)
forgóváz asztalos hidraulikus kotró-rakodó,
dobóvedres kotró,
bányászati úszólétesítményre telepített szívókotró,
2 db mobil dízelüzemű áramfejlesztő,
gumikerekes homlokrakodó,
mobil osztályozó berendezés,
teherautó a belső szállításhoz.

5. A tevékenység hatásterülete:

Levegőterhelés esetében a legnagyobb hatásterület az osztályozó munkaterület szélétől mérhető – NO₂ esetén: 48 m, SO₂, CO esetén 19 m, PM₁₀ esetén pedig 169 m-ig.

Zajterhelés vonatkozásában a kitermelési tevékenység helyétől számított 120 méter, illetve az osztályozótól mért 135 méter sugarú körrel jelölhető ki. A szállítási tevékenységnek nincs hatásterülete, mivel a Bánya által okozott szállítási, fuvarozási tevékenység járulékos zajterhelés változása nem haladja meg a 3 dB-es értéket.

Talajvíz-depressziós hatás: a talajvízre gyakorolt depressziós hatása legfeljebb 7,2 cm, elméleti határa a tő szélétől 404 m-ig terjed. A vízszintcsökkenés bányató szélétől 82 m-re 5 cm alatti.

II. KÖRNYEZETVÉDELMI ELŐÍRÁSOK

1. Településrendezési eszközök:

A Délegyháza külterület, 0129/22 hrsz.-ú ingatlan b és c alrészletei és a Délegyháza külterület, 0140/2 hrsz.-ú ingatlan tekintetében a településrendezési eszközökkel való összhangot a tevékenység megkezdéséig meg kell teremteni.

2. A földtani közeg védelme:

- 2.1. A bányászati tevékenység során a földtani közeg minősége nem veszélyeztethető. A kockázatos anyagokkal kapcsolatban be kell tartani a *felszín alatti vizek védelméről* szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet] előírásait, és fokozottan figyelni kell arra, hogy a földtani közeg ne szennyeződjön.
- 2.2. A bányászati tevékenység során bekövetkező esetleges káresemény esetén annak felszámolásáról, a terület eredeti állapotának visszaállításáról, és az ezzel kapcsolatos hatósági bejelentésről Környezethasználó köteles gondoskodni.
- 2.3. A munkagépek üzemanyaggal való feltöltése, esetleges karbantartása csak vízzáró burkolatú területen vagy kármentő tálca alkalmazásával végezhető. Amennyiben a tevékenység során üzemzavar vagy baleset következtében a talajra kőolajszármazék vagy egyéb, környezetet károsító anyag kerül, abban az esetben azt azonnal a megfelelő anyaggal fel kell itatni, a szennyezett talajt a területről el kell távolítani és megfelelő engedéllyel rendelkező átvevőnek kell átadni. Ennek érdekében az esetleges kárelhárításhoz szükséges anyagoknak, eszközöknek a helyszínen rendelkezésre kell állniuk.

3. Táj- és természetvédelem:

- 3.1. A táj- és természetvédelmi szempontú tájrendezési feladatokat a rendelkező részbe foglalt ütemezés szerint kell végezni.
- 3.2. A kitermelés során visszamaradó tőfelületen, a rendelkezésre álló összes meddő anyag visszatöltésével a parti sávban a talajvíz szintje alatt kb. 8–10 fokos rézsűket, tagolt partvonalat, természetközeli vizes élőhelyeket, „tocsogókat” kell kialakítani. A képződő, illetve deponált meddőt teljes egészében helyben kell felhasználni.
- 3.3. Tilos a partszegély olyan alakítása, amely valamilyen mesterséges partvonalat eredményezne (pl. betonnal, térkövel, zúzalékkal való kitöltés, szegélyalakítás). A kotrással kikerülő nagyobb méretű kövekből (kulé) tilos kőhányást képezni a víz alatt, mivel az megnehezíti a vízparti vegetáció megtelepedését.
- 3.4. A visszatöltés során védett természeti értékek nem károsodhatnak.
- 3.5. A visszatöltés során el kell kerülni a zárvány vízfelületek kialakulását, az esetleges csapdázódás elkerülése miatt a vízhez kötődő fajok egyedeinek védelme érdekében.
- 3.6. A visszatöltés során esetlegesen keletkező zárvány víztestekben csapdázódott védett hullóket, kétéltűeket ki kell menteni és szabadon kell engedni. A védett vízi élőlények egyedeinek kimentéséről és elhelyezéséről az illetékes természetvédelmi kezelő Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatósággal (a továbbiakban: Igazgatóság) egyeztetni kell.
- 3.7. A parti nádas területek feltöltése, a feltöltés ütemének megfelelően szakaszosan, a kétéltűek szaporodási és telelési időszakának figyelembevételével, augusztus 1. – október 15. között végezhető. Ettől eltérő időpontban történő feltöltés esetén, a parti nádas élőhelyek és védett természeti értékek védelme érdekében előzetesen egyeztetni kell az Igazgatósággal. Az egyeztetésről szóló jegyzőkönyvet 8 napon belül meg kell küldeni a Környezetvédelmi Hatóságnak.
- 3.8. A feltöltés során kialakult szárazulatokon megjelenő invazív növényfajokat [pl.: bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*), zöld juhar (*Acer negundo*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), örömlévelű parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), fekete üröm (*Artemisia vulgaris*), aranyvessző fajok (*Solidago sp.*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*)] teljes mértékben vissza kell szorítani, visszatelepülésüket meg kell akadályozni, továbbá a terület, a védőtöltések, depóterületek rendszeres mechanikai kaszálásáról is gondoskodni kell.
- 3.9. A tereprendezést követően legalább 30 cm-es humuszos termőréteggel szükséges fedni a területet. A termőréteg terítés után közvetlenül a termőhelynek megfelelően gyepesíteni szükséges.
- 3.10. A végleges tájrendezés keretében történő esetleges fásítás során csak őshonos és termőhelyhonos fajokat szabad ültetni. Javasolt fafajok: *Salix alba* (fehér fűz), *Salix fragilis* (törékeny fűz), *Populus alba* (fehér nyár), *Populus nigra* (fekete nyár). Lehetőleg a felsorolt fajok közül a termőhelynek megfelelően minél több félélet kell elegyíteni.
- 3.11. A térségre jellemző síkvidéki felszínből markánsan kiemelkedő, meddőt tartalmazó védőtöltések, halmok kitermelést követő meghagyása tájvédelmi szempontból nem elfogadható. A megmaradt meddőanyaggal csökkenteni szükséges a szabad víztükör felületét a talajvíztő párolgásának mérséklése érdekében.
- 3.12. A vízi gerinctelenek, kétéltűek, hullók és nádi énekesmadarak védelme miatt a visszamaradó tő felületén engedni kell a vízi növényzet, különösen a nádas spontán megtelepedését.

- 3.13. A potenciális fészkelő- és élőhelyeket (költőüreget nem tartalmazó függőleges rézsűk, humuszdomb és depóniák) április 1. és augusztus 31. között – amennyiben a bármilyen munkálati tevékenység négy napnál tovább szünetelnek az adott területen – a partifecskék, gyurgyalagok megtelepedésének megelőzése érdekében le kell fedni.
- 3.14. A telepesen fészkelő madarak esetleges megjelenés esetén az általuk létesített telephelyeket, a költési idő alatt (április 15. – augusztus 15. között) zavarás nem érintheti, a fészkelés zavartalanságának biztosításához a telephelyek körül legalább 30 méteres védőzónát fenn kell tartani. A fészkelés megállapításának tényét az Igazgatóságnak és a Környezetvédelmi Hatóságnak haladéktalanul be kell jelenteni.
- 3.15. A bányászati tevékenység során feltárt szakmai-tudományos szempontból jelentős ősmaradványokat (pl. a pleisztocén megafauna csontmaradványai, fogak) az Igazgatóságnak be kell jelenteni és a leletmentést lehetővé kell tenni.
- 3.16. A talajvíz tóba idegenhonos halfajok telepítése tilos. Ettől eltérni csak a halászati hatóság jogerős, telepítést engedélyező határozata alapján lehet.

4. Levegővédelem:

- 4.1. A levegőterhelés megelőzése illetve csökkentése érdekében az elérhető legjobb technológiákra kell törekedni a berendezések üzemeltetése valamint a különböző tevékenységek végzése során.
-
- 4.2. A nyersanyag szállítása kiporzást és kiszóródást megakadályozó fedéssel ellátott gépjárművekkel történjen.
-
- 4.3. A depóniák kialakításánál figyelni kell, hogy azok szélről védve legyenek, ezzel is csökkentve a szél általi elhordást.
- 4.4. A diffúz kiporzás megakadályozása végett az osztályozási tevékenység során olyan műszaki megoldást kell alkalmazni (például víz permetezése, stb.) a gép létesítési helyén, mely csökkenti a kiporzást.
- 4.5. A diffúz levegőterhelés csökkentése érdekében a munkaterület rendszeres karbantartásáról, locsolásáról folyamatosan gondoskodni kell.
- 4.6. A diffúz levegőterhelés csökkentése érdekében a bányatelken belüli szállítási útvonalak rendszeres karbantartásáról, száraz időszakban locsolásáról, folyamatosan gondoskodni kell.
- 4.7. A bánya bekötő útja és a közút csatlakozását a felvert por okozta diffúz légszennyezés csökkentése érdekében mindig tisztán kell tartani, valamint az elpergett anyag feltakarításáról gondoskodni kell.
- 4.8. A kiporzás csökkentése érdekében az egyidőben letakarított földterület kiterjedése az 1 hektárt ne haladja meg.

5. Vízvédelem:

- 5.1. A vízhasználat nem járhat a talaj, a felszíni és felszín alatti vizek veszélyeztetésével, illetve károsításával. Az esetlegesen bekövetkező környezetszennyezésért és annak ártalommentes megszüntetéséért az ingatlan tulajdonosát és használóját egyetemleges felelősség terheli. A bányató vízkészletének szennyezése, károsítása, továbbá azokon minden olyan vízhasználat gyakorlása, mely a felszín alatti vizek minőségének veszélyeztetésével jár, tilos.
- 5.2. A *felszín alatti vizek védelméről* szóló rendelet szerint a felszín alatti vizek jó minőségi állapotát biztosítani kell. Tilos szennyező anyag, illetve az ilyen anyagot tartalmazó, vagy lebomlásuk

esetén ilyen anyag keletkezéséhez vezető anyag közvetlen bevezetése a felszín alatti vízbe, továbbá olyan mesterséges tóba, amelyet a földtani közeg kitermelése által a felszín alatti víz feltárásával hoztak létre.

- 5.3. A bányatóban és a parton folytatott tevékenység nem okozhat *a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről* szóló rendeletben megállapított (B) szennyezettségi határértéknél kedvezőtlenebb állapotot.
- 5.4. A tevékenység végzése során bekövetkező rendkívüli események esetén *a felszín alatti vizek védelméről* szóló rendelet, valamint *a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről* szóló rendelet alapján a szakszerű kárelhárítási munkákat késedelem nélkül meg kell kezdeni, a bekövetkezett eseményről és a megtett intézkedésekről, valamint azok eredményéről a vízügyi hatóságot haladéktalanul értesíteni kell.
- 5.5. A terület csapadékvíz-elvezetését úgy kell megoldani, hogy a védő fedőrétegtől megfosztott kavicssterasz ne szennyeződhessen.
- 5.6. **A bányatóba kizárólag a bányatelek területéről származó szennyeződésmentes meddőanyag tölthető be; külső területről származó anyag felhasználása tilos.**
- 5.7. A bányatelek tájrendezését a termeléssel egyidőben, a bányatavak feltöltésével kell végrehajtani.
- 5.8. A bányatóba lapvízmércét kell kihelyezni. A kihelyezett, beszintezett **lapvízmércét hetente**, azonos időpontban le kell olvasni és az adatokat rögzíteni (mBf értékben is) kell.
- 5.9. A vízmérce nullpontjának állandóságát **kétévente** ellenőrizni kell. Az ellenőrzést rendkívüli helyzetek (pl. jégzajlás, rongálódás) után azonnal el kell végezni.
- 5.10. A bányató vízminőségét **évente** meg kell vizsgálni. A vizsgálandó komponensek: **általános vízkémiai komponensek, összes alifás szénhidrogén (TPH).**
- 5.11. **A monitoring kutak üzemeltetése vízjogi engedély köteles tevékenység.** A vízilétesítmények vízjogi engedélyezésére kérelmet kell benyújtani a Pest Vármegyei Kormányhivatal Tűzvédelmi, Iparbiztonsági és Vízügyi Hatósági Főosztály Tűzvédelmi, Iparbiztonsági és Vízügyi és Vízvédelmi Osztályához (a továbbiakban: Vízügyi Hatóság).
- A kérelem összeállításakor – *a vízgazdálkodásról* szóló 1995. évi LVII. törvény [a továbbiakban: Vgtv.] 33/G. § (1) bekezdésében foglaltak alapján – figyelembe kell venni *a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció tartalmáról* szóló 41/2017. (XII. 29.) BM rendeletben [a továbbiakban: 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet], valamint *a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról* szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 1/B. §-ában előírtakat.
- 5.12. A bányaművelésnek a talajvíz minőségi állapotára gyakorolt hatásainak megfigyelése céljából a monitoring kutakat féléves gyakorisággal kell vizsgálni, a következő komponensekre: általános vízkémiai komponensek, összes alifás szénhidrogén (TPH).
- A tervezett tevékenység alatt (kitermelés és visszatöltés) a monitoring kutakban heti rendszerességgel meg kell mérni a nyugalmi vízszintet, melyet naplóban kell rögzíteni és az éves monitoring eredményekkel egyidejűleg meg kell küldeni a Vízügyi Hatóság részére.
- 5.13. A laboratóriumi vizsgálatok során *a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről* szóló rendeletben szereplő határértékeket kell figyelembe venni.
- 5.14. A minőségvizsgálatokat és mintavételezéseket *a felszín alatti vizek védelméről* szóló rendelet értelmében csak arra jogosultsággal rendelkező, akkreditált szervezet (laboratórium) végezheti. A mintavételezéseket, minőségvizsgálatokat és azok értékelését *a földtani közeg és a felszín*

alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló rendeletben foglaltak figyelembevételével kell elvégezni.

- 5.15. A vízszintmérési és vízvizsgálati eredményeket **összegző monitoring jelentés** formájában kiértékelve, a mintavételi és laboratóriumi jegyzőkönyvek aláírással ellátott másolatának és az akkreditációt igazoló okirat másolatának, valamint a mintavétel helyét ábrázoló (EOV-koordináták feltüntetésével) részletes helyszínrajz csatolásával a vízügyi és vízvédelmi hatóság részére meg kell küldeni.

Az első eredmények benyújtási határideje: **2026. szeptember 30.** Ezt követően az adatszolgáltatást **évente szeptember 30.** határidővel kell teljesíteni.

- 5.16. A Bánya területén szennyvíz, vagy egyéb szennyezőanyag elhelyezése tilos. A hulladékgyűjtés, veszélyeshulladék-gyűjtés csak úgy végezhető, hogy azzal a talajvizet nem szennyezhetik.
- 5.17. A Bánya területén üzemanyagot tárolni csak vízzáró betonburkolaton, kármentőtérben elhelyezett tárolótartályban lehet.
- 5.18. A mobil szállítójárművek üzemanyagfeltöltése a bányatelek területén nem végezhető. A Bányában üzemelő munkagépek tankolása során az esetleges elfolyások felfogásának szempontjából megfelelő méretű kármentő tálcát kell alkalmazni a talaj- és talajvíz szennyeződés megelőzésére. Az üzemanyag feltöltéséhez részletes kezelési utasítást és haváriatervet kell készíteni, melyet a műszaki üzemi tervekhez mellékelni kell, továbbá ezek másolati példányát a telep területén kell tárolni. A Bánya területén gépjárművek tervezett javítása, karbantartása, mosása nem végezhető.

-
- 5.19. A tájrendezési célok meghatározásánál törekedni kell arra, hogy a visszamaradó szabad víztükör minél kisebb felületű legyen. A terület hasznosításának tervezése során minimalizálni kell a talajvíz igénybevételét.
-

- 5.20. A *bányatavak hasznosításával kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről* szóló rendelet értelmében a bányató fenntartásának, hasznosításának engedélyezéséhez a bányatóval érintett ingatlan tulajdonosának – a bányabezárással összefüggő tájrendezési feladatokat meghatározó bányahatósági határozat közlését követő egy éven belül – a vízügyi hatóságtól a külön jogszabályban meghatározott mellékletek csatolásával vízjogi üzemeltetési engedélyt kell kérnie.

6. A termőföld mennyiségi védelme:

- 6.1. A tervezett tevékenység kizárólag olyan termőföldet érinthet, amelynek **végleges más célú hasznosítását** a Pest Vármegyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztály 10. (a továbbiakban: Ingatlanügyi Hatóság) a *termőföld védelméről* szóló 2007. évi CXXIX. törvény (a továbbiakban: Tftv.) 10. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően előzetesen engedélyezte. A termőföld végleges más célú hasznosítása tárgyban kiadott engedélyben (engedélyekben) megfogalmazott előírásokat maradéktalanul be kell tartani.
- 6.2. A tervezett tevékenységek, a Tftv. 8. § (1)–(3) bekezdéseknek megfelelően, a szomszédos termőföldek hasznosítását nem akadályozhatják, illetve nem korlátozhatják – különös tekintettel arra, hogy a Bánya területével szomszédos termőföldek helyi viszonylatban egyöntetűen átlagosnál jobb minőségűek. A jelen feltétel a bányaüzem mellett meglévő magánút (Délegyháza külterület 0129/30 helyrajzi számú ingatlan) igénybevételére is vonatkozik.

7. A termőföld minőségi védelme:

- 7.1. A bányászati tevékenység során az eddig nem érintett mezőgazdasági művelési ágban nyilvántartott területek vonatkozásában a beruházás megkezdése előtt kezdeményezni kell az

Ingatlanügyi Hatóságnál a mezőgazdasági művelési ágban nyilvántartott területek végleges más célú hasznosítását.

- 7.2. A végleges más célú hasznosítás engedélyezési eljárása során a talajvédelmi szakkérdés kiadásához a *talajvédelmi terv készítésének részletes szabályairól* szóló 90/2008. (VII. 8.) FVM rendelet 2. sz. melléklet 2.4.1. pontja szerinti **a talaj humuszos termőrétegének mentését megalapozó talajvédelmi terv**, valamint a 2.4.2 pontja alapján **humuszgazdálkodási talajvédelmi terv benyújtása** szükséges.
- 7.3. Az engedélyezési dokumentációnak összhangban kell lennie a humuszgazdálkodási tervvel, részletesen tartalmaznia kell a humuszos feltalaj letermelésével, felhasználásával és deponálásával kapcsolatos adatokat.
- 7.4. A humuszgazdálkodási tervet a talajvédelmi tervben meghatározottakra alapozottan kell összeállítani, a tervnek ki kell térnie a letermelésre kerülő humuszos talajréteg mennyiségére, ideiglenes tárolására és felhasználására is.
- 7.5. A környező mezőgazdasági területeken terméketlen altalajt elhelyezni tilos, azokon szennyező- vagy egyéb talajidegen anyag, illetve terméketlen földanyag nem maradhat.
- 7.6. Amennyiben a munkálatok során szennyezett talaj, vagy bármilyen veszélyeshulladék kerül elő, azt külön, a veszélyeshulladékok gyűjtésére előírt módon kell gyűjteni.
- 7.7. A környező mezőgazdasági területek zavartalan művelhetőségét biztosítani kell, porszennyezésének elkerülése végett a területek megközelítése és az anyagszállítás során lehetőség szerint burkolt felületű utakat kell használni; a földutakat a száraz tavaszi-nyári időszakokban rendszeresen öntözni kell.

8. Hulladékgazdálkodás:

- 8.1. A tevékenység végzése során keletkező veszélyes- és nemveszélyes-hulladékokat, illetve a bányászati tevékenység során esetlegesen felszínre kerülő hulladéknak minősülő anyagokat azonosító kód szerint be kell sorolni és a környezet veszélyeztetését kizáró módon, a további kezelés, hasznosítás elősegítése érdekében szelektíven kell gyűjteni.
- 8.2. **A hulladékok további kezelésre csak az adott típusú hulladéokra érvényes hulladékgazdálkodási vagy egységes környezethasználati engedéllyel rendelkező szervezetnek adhatók át. A kezelési engedély meglétéről a hulladék átadását megelőzően Környezethasználónak meg kell győződnie.** A keletkező hulladékok kezelése során a hasznosítást előnyben kell részesíteni az ártalmatlanítással szemben.
- 8.3. A hulladékok gyűjtőhelyeit egyértelműen jelölni kell. A gyűjtő edényzeteket azonosító címkével kell ellátni.
- 8.4. A keletkező hulladékok átmeneti gyűjtésének céljából **munkahelyi és/vagy üzemi gyűjtőhelyet kell létesíteni és üzemeltetni.** Üzemi gyűjtőhely létesítése esetén (a hulladékok keletkezési helyeiről egy központi gyűjtőhelyre kerülnek át átmeneti gyűjtésre a hulladék elszállítását, további kezelését, felhasználását megelőzően) az üzemi gyűjtőhely üzemeltetési szabályzatát jóváhagyásra be kell nyújtani a Hulladékgazdálkodási Hatóság részére.
- 8.5. A tevékenység végzése során keletkező hulladékok átmeneti gyűjtésének céljából létesítendő **gyűjtőhely(ek) kialakításának meg kell felelnie a vonatkozó jogszabályban foglalt követelményeknek.**
- 8.6. Az esetlegesen keletkező veszélyeshulladékok kezelése során be kell tartani a vonatkozó jogszabály előírásait.

- 8.7. **A területre bármínemű hulladék beszállítása, ott hulladékgazdálkodási tevékenység folytatása kizárólag hulladékgazdálkodási engedély birtokában végezhető.**
- 8.8. A terület tulajdonosa köteles a terület őrzéséről gondoskodni, az esetleges illegális hulladéklerakást megakadályozni.
- 8.9. A tevékenységek során esetlegesen felszínre kerülő szennyezett anyagok szakszerű kitermelésével és ártalmatlanításával mentesíteni kell a területet.
- 8.10. **A tevékenység során kitermelt földtani közeget a további felhasználás előtt vizsgálni kell.**
A talajt vagy más természetes állapotában meglévő anyagot azok szennyezettsége esetén, illetve abban az esetben, ha azokat nem a kitermelés helyén használják fel, hulladéknak kell besorolni és kezeléséről hulladékbirtokosként gondoskodni kell.
- 8.11. A keletkező hulladékokról nyilvántartást kell vezetni és adatszolgáltatást teljesíteni a hulladékgazdálkodási hatáskörében eljáró Pest Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály (a továbbiakban: Hulladékgazdálkodási Hatóság) részére.
- 8.12. A tevékenység végzése során gondoskodni kell a hulladékképződés megelőzéséről, a képződő hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentéséről, a hulladék hasznosításáról, továbbá környezetkímélő ártalmatlanításáról.

III.

EGYÉB ELŐÍRÁSOK

- Jelen környezetvédelmi engedély időbeli hatálya 2032. május 31. napjáig tart.**
- Az engedély érvényességi idejének meghosszabbítása a *környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról* szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet] 11. § (3) bekezdése szerint teljes körű környezetvédelmi felülvizsgálati dokumentáció benyújtásával kérelmezhető.
- Az engedélyezéskor vizsgált körülmények jelentős megváltozását, illetve tervezett jelentős megváltoztatását, továbbá Környezethasználó személyének változását – 15 napon belül, írásban – be kell jelenteni a Környezetvédelmi Hatóságnak. Felhívom a figyelmet, hogy ezen változások a környezetvédelmi engedély módosítását vonják maguk után.
- Az engedély módosítására, visszavonására a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 10. § (8) bekezdése megfelelően irányadó. A módosítás történhet hivatalból vagy kérelemre, ha az engedélyezéskor fennálló feltételek megváltozása az engedély visszavonását nem teszi szükségessé.
- A Környezetvédelmi Hatóság az engedélyt visszavonja, ha az engedélyezéskor fennálló feltételek lényegesen megváltoztak.
- A környezetvédelmi engedély más jogszabályokban előírt egyéb hatósági engedélyek vagy hozzájárulások megszerzése alól nem mentesít.
- Környezethasználónak haladéktalanul értesítenie kell a Környezetvédelmi Hatóság ügyeleti szolgálatát (tel.: 06 30/200-9561) bármilyen, a környezetet érintő rendkívüli esemény, földtani közeg, talaj- és talajvíz szennyeződés esetén, valamint a megtett intézkedésekről és azok eredményéről.
- Szennyezés észlelése esetén, annak megszüntetéséről Környezethasználónak, vagy a szennyezés okozójának a Környezetvédelmi Hatóság jóváhagyásával intézkednie kell.

9. Éves környezeti beszámolót kell készíteni, és azt a Környezetvédelmi Hatósághoz és a vízügyi és vízvédelmi hatósághoz, továbbá a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóságra a tárgyévut követő év **április 30.** napjáig be kell nyújtani. A beszámolónak a következőket kell tartalmaznia:
- 9.1. Általános adatokat (bányatelek neve, bányászati tevékenységet végző neve, MÜT érvényessége, bányatelken végzett bányászati tevékenységek ismertetése).
- 9.2. Az adott évben kitermelt ásványi anyag mennyiségének és minőségének bemutatása és az arról készült anyagmérleg [a teljes kitermelt anyag mennyisége, ebből: haszonanyag és meddő; tájrendezésre felhasznált, hasznosított (értékesített), illetve meddőhányóra került mennyiség, a humuszos feltalaj mentett, illetve tájrendezésre felhasznált, valamint más célra hasznosított mennyisége].
- 9.3. Az adott évben keletkezett és feltöltött vízfelület nagysága. Az elvégzett rekultivációs és tájrendezési munkálatok ismertetése, valamint a következő évre tervezett rekultivációs és növénytelepítési munkálatok bemutatása, és ezek térképi ábrázolása.
- 9.4. Az esetlegesen kialakult partfalakban a telepesen fészkelő madarak helyének térképi ábrázolása. A rendelkező rész II. fejezet 3.14. pontja szerinti 30 m sugarú védőzóna kijelölését.
- 9.5. A rendelkező rész II. fejezet 3.15. pontja szerint az esetlegesen feltárt ősmaradványok, ásványok igazgatóság részére történt átadását bizonyító dokumentum(ok) másolata.
- 9.6. Esetlegesen bekövetkezett havária események és a megtett intézkedések bemutatása.
- Első beszámoló benyújtási határideje (2023. évre vonatkozóan): 2026. április 30. napja.**

IV. JOGKÖVETKEZMÉNYEK

1. A 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 26. § (1) és (5) bekezdései alapján: amennyiben Környezethasználó környezetveszélyeztetést vagy -szennyezést okoz, vagy a jelen határozatban foglaltaknak nem tesz eleget, a környezetvédelmi hatóság a tevékenységet
- korlátozhatja,
 - felfüggesztheti,
 - megtilthatja, vagy
 - a környezetvédelmi engedélyt visszavonhatja;
- és a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 26. § (3) bekezdése szerint Környezethasználót a tevékenység környezetre való veszélyességétől függően ötvenezer-százezer forint/nap összegű bírság megfizetésére kötelezi.
2. A 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 26. § (4) bekezdése szerint a környezetvédelmi engedély előírásaitól eltérően folytatott tevékenység esetén a Környezetvédelmi Hatóság határozatában kötelezi Környezethasználót kettőszázezer forinttól ötszázezer forintig terjedő bírság megfizetésére, az engedélyben rögzített feltételek betartására, valamint legfeljebb hat hónapos határidővel intézkedési terv készítésére.
3. Fenti előírások határidőre történő önkéntes teljesítésének elmaradása esetén az *általános közigazgatási rendtartásról* szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 132. §–134. §-ban foglaltak alkalmazásának van helye.
4. Jelen engedélytől és a hatályos jogszabályoktól eltérően folytatott tevékenység esetén vízvédelmi, levegővédelmi, hulladékgazdálkodási, zajvédelmi, valamint természetvédelmi bírság is kiszabható.

Egyidejűleg megállapítom, hogy jelen eljárásban az igazgatási szolgáltatási díj mértéke 1 350 000 Ft, melyet Környezethasználó a Környezetvédelmi Hatóság felhívását követően megfizetett.

A határozat a közléssel véglegessé válik, fellebbezésnek nincs helye. A határozat ellen a közléstől számított 30 napon belül közigazgatási per indítható a Pest Vármegyei Kormányhivatalnál előterjesztett, de a Budapest Környéki Törvényszékhez (a továbbiakban: Törvényszék) címzett keresetlevél benyújtásával.

A keresetlevélben azonnali jogvédelem kérhető. Azonnali jogvédelem keretében kérhető a halasztó hatály elrendelése. A halasztó hatály elrendelése esetén közigazgatási cselekmény nem hajtható végre, annak alapján jogosultság nem gyakorolható és egyéb módon sem hatályosulhat.

Természetes személy a keresetlevelet elektronikus úton vagy papír alapon (Pest Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály – 1016 Budapest, Mészáros utca 58/b) is benyújthatja.

A digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól szóló 2023. évi CIII. törvény 19. §-ában meghatározott személyek elektronikus úton nyújthatják be a keresetlevelet. A jogi képviselővel eljáró ügyfél csak elektronikus úton nyújthatja be a keresetlevelet. Elektronikus úton a keresetet csak az e-Papír üzenetküldő alkalmazás útján lehet benyújtani, amely a következő elektronikus felületen található: <https://epapir.gov.hu>.

Az ügyfélként eljáró gazdálkodó szervezet illetve az ügyfél jogi képviselője elektronikus ügyintézésre köteles. A képviselő elektronikus kapcsolattartás esetén a keresetlevél mellékleteként csatolja az elektronikus okiratként rendelkezésre álló vagy az általa digitalizált meghatalmazást, kivéve, ha a képviselő meghatalmazása a rendelkezési nyilvántartásban szerepel. A közigazgatási per illetéke 30 000 Ft, azonban a feleket vagyoni és jövedelmi viszonyaikra tekintet nélkül illetékfeljegyzési jog illeti meg. A Törvényszék a pert tárgyaláson kívül bírálja el, a felek bármelyikének kérelmére, vagy ha szükségesnek tartja tárgyalást tart.

INDOKOLÁS

Környezethasználó a *Délegyháza VI. – homok, kavics* védnevű bánya területén bányászati tevékenységet kíván végezni. 2021. évben a bányászati jogosultságot a területre megszerezte, azonban környezetvédelmi hatósági engedéllyel az eddigiekben nem rendelkezett. A bányászat korábbi jogosítottja részére kiadott környezetvédelmi működési engedély időbeli hatálya lejárt. Egy közérdekű bejelentés kivizsgálása nyomán megtartott helyszíni ellenőrzést követően a Környezetvédelmi Hatóság teljes körű környezetvédelmi felülvizsgálatra kötelezés tárgyában indított eljárást Környezethasználóval szemben, azonban a kötelezés kiadása előtt Környezethasználó EPAPIR-20240527-3199 számon kérelmet nyújtott be a környezetvédelmi hatósági engedély megszerzése céljából.

A 12 ha 5611 m² nagyságú bányatelken 2006–2010. közötti időszakra vonatkozó kitermelési műszaki üzemi terv, mely időszak alatt az igénybe vehető területen szinte egészében kialakult a nyílt vízfelület. Környezethasználó a 2018–2024. közötti évekre hatályos környezetvédelmi működési engedélyben megállapított pilléreket és bányászatra nem engedélyezett területeket is kitermelt 2022–2023. évben. Jelenleg a területen nem folyik bányászati tevékenység, ennek újraindítását tervezi Környezethasználó, ezért indította jelen eljárást.

Az EPAPIR-20240527-3199 számú kérelem alapján a közigazgatási hatósági eljárás 2024. május 27. napján indult.

A kérelmet áttanulmányozva a Környezetvédelmi Hatóság megállapította, hogy az nem tartalmazza az eljárás lefolytatásához, illetve a döntéshez szükséges iratokat, adatokat. Környezethasználó környezetvédelmi engedély megszerzése céljából kezdeményezte az eljárást, környezetvédelmi felülvizsgálati dokumentáció benyújtásával, azonban:

- A Bányára érvényes környezetvédelmi engedély az eljárás kezdeményezésének időpontjában nem volt. A Bánya a korábbiakban környezetvédelmi működési engedéllyel rendelkezett: a PE/KTFO/334-10/2018. számon megváltoztatott, PE-06/KTF/3656-1/2018. számú környezetvédelmi működési engedély időbeli hatálya 2024. március 31. napján lejárt.
- Környezethasználó a Bánya vonatkozásában a Környezetvédelmi Hatóság hatáskörébe eső engedéllyel a korábbiakban nem rendelkezett.

Tekintettel arra, hogy a fentiek szerinti jogi helyzetben – a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendeletben foglaltak alapján – kizárólag előzetes vizsgálati, vagy környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatásának van helye, a Környezetvédelmi Hatóság PE/KTHF/34856-3/2024 számon nyilatkozattételre szólította fel Környezethasználót.

Környezethasználó EPAPIR-20240709-859 számon iratokat és nyilatkozatot nyújtott be. A nyilatkozatban rögzítette, hogy környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatását kéri. Az EPAPIR-20240709-859 számú irathoz csatolt, átdolgozott dokumentáció azonban csak részben tartalmazta a PE/KTHF/34856-3/2024 számú végzésben megjelölteket. Ezért – a *környezet védelmének általános szabályairól* szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 91/B. § (1) bekezdésében foglaltak alapján másod ízben is hiánypótlási felhívás került kiadásra.

Környezethasználó EPAPIR-20240726-4120 számon a kitűzött határidő 2024. augusztus 31. napjáig történő meghosszabbítását kérte, mely kérelemnek a Környezetvédelmi Hatóság PE/KTHF/34856-8/2024 számon helyt adott.

EPAPIR-20240909-3460 számon Környezethasználó meghatalmazottja – a Kappel-Bányatervezés Szolgáltató Kft. (8200 Veszprém, Jutasi út 21.; Cg.: 03-09-127942; a továbbiakban: Tervező) benyújtotta, a több mellékelletet tartalmazó, 2024 augusztusában összeállított, A „*Délegyháza VI. – homok, kavics*” védnevű bányatelek bányauzemében folytatott külszíni homok- és kavicsbányászat környezeti hatástanulmánya című dokumentációt (a továbbiakban: Dokumentáció).

A Bánya nagysága 12 ha 5610,69 m², így a tervezett tevékenység a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 3. számú melléklet 19. pontjában foglaltakat figyelembe véve a Környezetvédelmi Hatóság döntésétől függően környezeti hatásvizsgálat köteles.

A 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 1. § (5) bekezdése szerint: kérelemre a környezetvédelmi hatóság – előzetes vizsgálati eljárás nélkül – környezeti hatásvizsgálati eljárást folytat le, ha a környezethasználó olyan tevékenység megvalósítását tervezi, amely a 3. számú mellékletben szerepel.

Fentiek értelmében és a kérelemben foglaltak alapján a Környezetvédelmi Hatóság előtt a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 1. § (5) bekezdésében foglaltak alapján, a 1. § (3) bekezdés a) pontja szerinti környezeti hatásvizsgálati eljárás indult.

A Dokumentációban foglaltak alapján a Környezetvédelmi Hatóság megállapította, hogy a tárgyi tevékenységgel kapcsolatban országhatáron áterjedő jelentős környezeti hatás bekövetkezése nem várható.

A Környezetvédelmi Hatóság a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 8. § (1) és (2) bekezdései értelmében, a hivatalában és a honlapján közzétette az eljárás megindításáról szóló közleményt, továbbá a vonatkozó iratokat – közhírré tétel céljából – megküldte a tevékenység helye szerinti Délegyháza Község Önkormányzatának Jegyzője (a továbbiakban: Jegyző), továbbá a hatásterülettel érintett Kiskunlacháza Város Önkormányzatának Jegyzője részére.

A közlemény tartalmazta, hogy a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 9. § (1), (3) valamint (11) bekezdéseiben foglaltak alapján az eljárásban tartandó **közmeghallgatást** a Környezetvédelmi Hatóság az érintettek személyes megjelenése nélkül tartja meg. A Pest Vármegyei Kormányhivatal honlapján a kérelmet és mellékleteit, valamint a közmeghallgatáson való részvétel szempontjából lényeges információkat közzétette. Felhívta továbbá a figyelmet, hogy észrevételeket tenni, illetve kérdéseket feltenni írásban 2024. október 21. napjáig lehet.

Jegyző H/4191-4/2024 számon tájékoztattott, hogy az eljárás tekintetében született – a közhírré tétel időpontjára, helyére, a kérelem és mellékleteibe való betekintési lehetőség módjára vonatkozó kiegészítésekkel ellátott – közlemény kifüggesztése megtörtént.

Az ügyel kapcsolatban az érintett nyilvánosság részéről ügyféli jogállás megállapítására irányuló kérelem nem, de észrevétel érkezett. Az észrevétel anonimizált formában megküldésre került Tervező részére, aki a felvetett problémákra rendre válaszolt.

Az észrevétel első része a bányafelügyeleti engedélyezési eljárásokkal kapcsolatban tartalmazott kifogást, mely nem képezi jelen eljárás vizsgálatát.

A következő pont az 51. számú főúton tapasztalt jelentős forgalommal kapcsolatos problémákat feszegetett. Tervező az elérhető legfrissebb adatokat bemutatva reflektált, miszerint az út túlterheltsége olyan regionális probléma, melyen a Bánya által generált, a tehergépjárművek tekintetében jelentkező kb. 1%-os növekedés érezhető változást nem okoz.

Az észrevétel zavaró hatásként jelölte meg a Bánya által generált zaj, illetve porkibocsátást. Erre Tervező válasza a határterületek ismertetése volt, mi szerint ezek kizárólag két tanya besorolását ingatlant érintenek, továbbá hangsúlyozta, hogy a környék rekreációs célú használata a Bánya újbóli művelésbe vonása nyomán sem csökken, hiszen a kérelemmel érintett terület környezte eddig is szántó volt, ami ezt követően sem változik.

Az észrevétel következő sarokpontja a környék talajvíz-kútjaiban tapasztalható vízszint-csökkenés volt. Erre válaszul Tervező ismertetette a Bánya területén jellemző vízszint adatokat, továbbá összefoglalta a Dokumentáció azon számításokon alapuló előrejelzését, miszerint a környező tanyák kútjaiban, a Bányában újrainduló kitermelés következtében 2–3 mm nagyságú vízszint-csökkenés prognosztizálható.

Végezetül az észrevétel számítási pontatlanságként értékelte a kiszállítás volumene és a napi kitermelhető maximális mennyiség összefüggését. Tervező erre azt a választ adta, hogy a forgalom nagysága tekintetében nagyobb értékkel kalkulálva határozták meg a zaj- és légszennyezőanyag-kibocsátást. A napi 60 tehergépkocsi-elhaladás nem jogosítja fel Környezethasználót a megengedett évi 100 000 m³-nél nagyobb volumenű kitermelésre.

Az észrevételben megfogalmazottakat, illetve az arra adott tervezői válaszokat a Környezetvédelmi Hatóság és a bevont hatóságok érdemben megvizsgálták és ezekben olyan súlyú tény nem találtak, mely akadályt gördített volna az engedély megadása elé.

*

A Környezetvédelmi Hatóság az érdemi vizsgálat során megállapította, hogy az táj- és természetvédelmi szempontból kiegészítésre szorul. Az elvégzendő tájrendezési feladatok mindenkor műszaki üzemi tervben történő tervezése figyelmen kívül hagyja azt a tény, hogy a Környezetvédelmi Hatóság a bányaműszaki üzemi tervek elbírálásában nem működik közre szakhatósággént. Ezért a tájrendezési feladatok részletes megtervezése jelen eljárásban releváns.

Tervező nem adta meg, hogy a bányaterületet határoló védőtöltésekben és az egyéb helyeken mekkora mennyiségű meddő van elhelyezve, így a Dokumentáció szerinti állapot megvalósíthatósága sem kapott alátámasztást.

A tervezett vízszint alatti rézsűk lejtése széles litorális öv kialakulását nem teszi lehetővé. Természetvédelmi szempontból szükséges egy lankásan mélyülő tópart kialakítása, ami kedvező feltételeket teremt a tóparti növény- és állatfajok megjelenéséhez, egy fajgazdagabb tóparti élőhely kialakulásához. A tervezett félsziget és fészkelő sziget kialakítása helyett a Környezetvédelmi Hatóság minél nagyobb kiterjedésű, kis lejtésű rézsűvel rendelkező partszakasz kiépítését tartja kívánatosnak.

A szöveges részben a tervezett tájrendezés ismertetése hiányzik, a munkálatok időbeli ütemezését Tervező nem adta meg.

Fenti hiányosságok pótlását a Környezetvédelmi Hatóság PE/KTHF/34856-40/2024 számú végzésében írta elő.

Tervező a kért kiegészítést EPAPIR-20241218-7746 számon nyújtotta be. A kiegészítéshez további apróbb pontosítást írt elő a Környezetvédelmi Hatóság PE/KTHF/34856-42/2024 számon. A pontosítás szintén határidőn belül EPAPIR-20250113-15170 számon került benyújtásra.

*

A Környezetvédelmi Hatóság megkereste az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet] 1. melléklet 9. táblázat 4. sorában szereplő, jelen eljárásban érintett katasztrófavédelmi szakhatóságot.

A PE/KTHF/34856-17/2024 számú megkeresésre a Pest Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság vizsgálta:

- az ipari baleseti kockázatok tekintetében a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleseteknek való kitettségéből eredő várható hatásokat;
- a természeti katasztrófáknak való kitettség tekintetében a telepítési hely környezetében feltárt kockázatokat és azok várható hatásait.

A Pest Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság 36300/3315-1/2024. ált. számú szakhatósági állásfoglalásában a tevékenységek végzéséhez kikötések nélkül járult hozzá.

„(...) Hatáskörömet az (...) 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése, valamint ugyanezen rendelet 1. melléklet 9. táblázat 4. sora határozza meg.

„Illetékességemet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdése, valamint ugyanezen rendelet 1. melléklete határozza meg.”

A Környezetvédelmi Hatóság az eljárás során közreműködő szakhatóság állásfoglalását és ennek indokolását az Ákr. 81. § (1) bekezdés alapján foglalta a határozatba.

A szakhatósági állásfoglalás ellen az Ákr. 55. § (4) bekezdése alapján önálló jogorvoslatnak nincs helye, az a határozat elleni jogorvoslat keretében támadható meg.

*

A Dokumentációban foglaltak alapján a Környezetvédelmi Hatóság a környezeti hatásokkal kapcsolatban az alábbi megállapításokat teszi:

Környezethasználó a bányatelken engedély nélkül bányászott el területeket, melyek a Délegyháza 0140/2 hrsz.-ú ingatlan a jelű, tanya besorolású alrészletét, valamint a Délegyháza 0129/22 és 0129/24 hrsz.-ú ingatlanokat érintették. A jogosulatlan bányászati tevékenység eredményeképpen a bányafelügyelet által megállapított védőpillérek okafogyottá váltak, így ezen területek elbányászására is kiterjedt a kérelem.

Településrendezési eszközök:

Délegyháza Közég Önkormányzat Jegyzője a Környezetvédelmi Hatóság PE/KTHF/34856-22/2024 számú megkeresésére válaszul H/4191-5/2024. számon az alábbi tájékoztatást adta:

A HÉSZ-ben foglaltak alapján » (...) a tervezett tevékenységgel érintett délegyházi ingatlanok közül az alább felsoroltak tekintetében a bányacélú kitermelést(...) nem teszik lehetővé:

- Délegyháza 0129/22 hrsz. „b” erdő alrészlete: „Ev” jelű „erdő övezet” (védő erdőterületek)
- Délegyháza 0129/22 hrsz. „c” kopárság alrészlete: „Má-f” jelű „általános mezőgazdasági övezet” (agrár turizmust szolgáló építmények elhelyezését megengedő, farmgazdasági területek)
- Délegyháza 0140/2 hrsz. teljes területe: „Má-f” jelű „általános mezőgazdasági övezet” (agrár turizmust szolgáló építmények elhelyezését megengedő, farmgazdasági területek)

Fentiek alapján a tervezett tevékenység a hivatkozott ingatlanok tekintetében a településrendezési eszközökkel – a helyi építési szabályzattal – ellentétes, a bányacélú hasznosítás nem engedélyezhető. A Dokumentációban foglalt további ingatlanok tekintetében is elmondható, hogy a tervezett tevékenység a HÉSZ-ben megfogalmazott jogalkotói szándékkal ellentétes, hiszen a HÉSZ 28. § (1) bekezdés a bányák területével kapcsolatosan kimondja, hogy „Új bányatelek nem fektethető és új bánya nem nyitható.” (...)»

Fentiek vonatkozásában a Környezetvédelmi Hatóság rögzíti, hogy **a kérelem nem új bányatelek fektetésére, vagy új bánya nyitására vonatkozik.**

A Környezetvédelmi Hatóság az alábbiakkal egészíti ki a fentiek szerinti jegyzői véleményt:

- a Délegyháza 0129/22 hrsz.-ú ingatlan a alrészlete, továbbá 0129/23, 0129/24, 0129/116 hrsz.-ú ingatlanok Kb jelű különleges területek – bányaterületek megnevezésű övezetbe tartoznak.

A Környezetvédelmi Hatóság tehát megállapította, hogy **a tervezett tevékenység csak részben van összhangban a hatályos településrendezési eszközökkel**, ezért az összhang megteremtéséről rendelkezett.

A földtani közeg védelme:

Mivel a kitermelt ásványi nyersanyag nem megújuló természeti erőforrás, így a földtani közeg kavics és homok ásványi nyersanyagának mennyisége évente kb. 100 000 m³-rel fog csökkenni.

Földtani közeg védelme szempontjából megállapítható, hogy a bányaművelésnél alkalmazott technológia normál üzemmenet mellett a földtani közeg elszennyeződését nem okozhatja, a munkálatok során – a munkagépekből olajszármazékok elcsepegését, illetve a haváriás eseteket leszámítva – nem várható a talajt, mint földtani közeget érintő szennyező hatás.

A tervezett bányászati tevékenységgel érintett ingatlanok területe a Környezetvédelmi Hatóság nyilvántartása szerint kármentesítéssel nem érintett, illetve földtani szempontból a tervezett tevékenység üzemszerű működése esetén potenciális szennyezőforrás kialakulása nem jöhet létre.

A Környezetvédelmi Hatóság földtani közeg védelme és kármentesítés szempontjából megállapításait a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet figyelembevételével tette.

Táj- és természetvédelem:

A tervezési terület nem érint:

- jogszabály által nyilvántartott országos jelentőségű védett természeti területet;
- a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 23. § (2) bekezdés alapján nyilvántartott ex lege védett természeti területet, illetve nyilvántartott természeti értéket;
- az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet] és az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet [a továbbiakban: 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet] által meghatározott Natura 2000 hálózat területet;
- Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben (a továbbiakban: MaTrT.tv.) meghatározott ökológiai hálózat magterületet, az ökológiai hálózat ökológiai folyosót és az ökológiai hálózat pufferterületet;
- a barlangok felszíni védőövezetének kijelöléséről szóló 16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet [a továbbiakban: 16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet] által megállapított barlang felszíni védőövezetet.

A beruházással érintett területeken a védett és fokozottan védett fajok, és közösségi jelentőségű értékek előfordulására vonatkozó adatokat a Környezetvédelmi Hatóság PE/KTHF/34856-25/2024 számon kérte meg az Igazgatóságtól.

Az Igazgatóság DINPI/5042-1/2024. számon adott nyilatkozatot, melyben a tervezett bányászati tevékenységre kizáró természetvédelmi okot nem jelölt meg, ugyanakkor az alábbiakra hívta fel a figyelmet:

„(...) A bányatelekkel keleti irányból szomszédos ingatlanon vetési varjú telep található, ami eddig is a bányászati tevékenység folytatása mellett szolgált a védett madárfajok élőhelyeül. A madarak feltételezhetően a jövőben is tolerálni fogják a bányaművelést, ha annak volumenében és technológiájában számottevő változás nem lesz. (...)”

Általánosságban elmondható, hogy a bányaművelés során a kitermeléssel már nem érintett, illetve visszatöltéssel érintett területeken a folyamatos – táj- és természetvédelmi szempontoknak megfelelő – végleges tájrendezés megvalósítása szükséges.

Amennyiben a termeléssel már nem érintett partszakaszok, mederfelületek évek vagy évtizedek múlva történő bolygatása, feltöltése történik, az csak időközben természetes úton megtelepedő élővilág jelentős zavarásával, elpusztításával valósítható meg.

Fontos kiemelni, hogy a régebben kialakult, sokszor sekélyebb bányatavak esetében már az előrehaladott szukcesszió miatt jelentős természetvédelmi értéket képviselhet a bányató területén megtalálható fajgazdagabb élővilág. A fentiek alapján – a talajvíztavak párolgási felületének csökkentésére vonatkozó kívánalmakat is szem előtt tartva – élőhelyvédelmi szempontból az újonnan kialakuló és így számottevő élővilággal még nem rendelkező vízfelületek mielőbbi visszatöltése kívánatos.

A bányászati tevékenységgel már nagymértékben roncsolt területeken a nagy kiterjedésű, mesterséges bányató-rendszer kialakulása tájképvédelmi szempontból indokolja a jellegzetes tájképi értékkel bíró zöldfelület mielőbbi rekultivációját, továbbá a tájrendezés során a visszatöltött területen történő gyepesítést.

A tájrendezési munkálatokhoz a bányaterületen rendelkezésre álló anyag mennyisége:

- 33 500 m³ meddő anyag, a bányatelken kívül, a Délegyháza 0129/116 hrsz.-ú ingatlanon a 11–12. sarokpontok közötti határszakasztól délnyugatra;
- 3 040 m³ nem szennyezett föld, a bányatelken kívül, a Délegyháza 0129/22 hrsz.-ú ingatlanon a 10–11. sarokpontok közötti határszakasztól délnyugatra;
- 6 300 m³ letermelendő meddő anyag, a bányatelken belül, a Délegyháza 0129/24 hrsz.-ú, az egykori tanyára vezető földút védőpillérében;
- 8 800 m³ letermelendő meddő anyag a bányatelken belül, a Délegyháza 0129/116 hrsz.-ú ingatlan északkeleti részén, ami korábban feltöltésként került oda;
- 9 200 m³ osztályozás során keletkező meddő anyag;
- 2 174 m³, a védőtöltésben tárolt anyag.

A Dokumentációban és az EPAPIR-20250113-15170 számon benyújtott kiegészítésben meghatározottakkal összhangban a fenti mennyiségű összes meddőt és humuszos feltalajt helyben kell felhasználni, a megjelölt tájrendezési végállapot megvalósítása során. A TR MELLÉKLETBE foglalt végállapotot a Környezetvédelmi Hatóság elfogadta, azzal a kitételrel, hogy az enyhe lejtésű területeken a partvonal természetéhez közeli tagoltságát, azon tocsogók kialakítását kell biztosítani.

A Környezetvédelmi Hatóság táj- és természetvédelmi szempontú előírásait és megállapításait az alábbi jogszabály helyek támasztják alá:

Magyarország Alaptörvénye P) cikk alapján: „A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.”

A Tvt. 5. § (2) bekezdése kimondja, hogy „A természeti értékek és területek csak olyan mértékben igénybe vehetők, hasznosíthatók, hogy a működésük szempontjából alapvető természeti rendszerek és azok folyamatainak működőképessége fennmaradjon, továbbá a biológiai sokféleség fenntartható legyen.”

A Tvt. 6. § (2) bekezdése értelmében „A tájhasznosítás és a természeti értékek felhasználása során meg kell őrizni a tájak természetes és természetközeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról.”

A Tvt. 7. § (2) bekezdésének f) pontja szerint „A táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájértékek és esztétikai adottságok megóvása érdekében a táj jellegének megfelelően rendezni kell a felszíni tájsebeket.”

A Tvt. 8. § (1) bekezdése alapján „A vadon élő szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését élőhelyük védelmével együtt kell biztosítani.”

(2) bekezdése értelmében „Őshonosak mindazok a vadon élő szervezetek, amelyek az utolsó két évezred óta a Kárpát-medence természetföldrajzi régiójában – nem behurcolás vagy betelepítés eredményeként – élnek, illetve éltek.”

(4) bekezdése szerint „Tájjidegen fajok azok az élő szervezetek, melyek növény- és állatföldrajzi szempontból nem minősülnek őshonosnak, és megtelepedésük, alkalmazkodásuk esetén a hazai életközösségekben a természetes folyamatokat az őshonos fajok rovására károsan módosíthatják.”

A Tvt. 9. § (1) bekezdése alapján „A vadon élő szervezetek igénybevételével és terhelésével járó gazdasági, gazdálkodási és kereskedelmi tevékenységet a természeti értékek és rendszerek működőképességét és a biológiai sokféleséget fenntartva kell végezni.”

A Tvt. 17. § (1) bekezdése értelmében „A 8. § (1) bekezdés rendelkezéseinek megfelelően a vadon élő szervezetek élőhelyeinek, azok biológiai sokféleségének megóvása érdekében minden tevékenységet a természeti értékek és területek kíméletével kell végezni.”

A Tvt. 20 § (1) bekezdése előírja, hogy „A bányászati tevékenységet a természeti területek lehető legkisebb mértékű igénybevételével kell folytatni. A felhagyott bányaterületen a felszíni tájsebeket folyamatosan meg kell szüntetni, és – ha lehetséges – természetszerű állapotot kell kialakítani.”

A Tvt. 42. § (1) bekezdése kimondja: „Tilos a védett növényfajok egyedeinek veszélyeztetése, engedély nélküli elpusztítása, károsítása, élőhelyeinek veszélyeztetése, károsítása.”

A Tvt. 42. § (2) bekezdése szerint „Gondoskodni kell a védett növény- és állatfajok, társulások fennmaradásához szükséges természeti feltételek, így többek között a talajviszonyok, vízháztartás megőrzéséről.”

A Tvt. 43. § (1) bekezdése értelmében „Tilos a védett állatfajok egyedének zavarása, károsítása, kíntása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy búvóhelyeinek lerombolása, károsítása.”

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (továbbiakban: Bt.) 27. § (12) bekezdése értelmében „A bányászati tevékenység során feltárt, szakmai-tudományos szempontból jelentős ásványokról, ásványtársulásokról, ősmaradványokról a bányavállalkozó köteles tájékoztatni a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervet és lehetővé tenni a lelet mentését.”

A Bt. 26/B. § (5) bekezdése kimondja, hogy: ha a bányafelügyelet törli a bányatelket (...) **a bányatelek volt jogosultjának kötelezettségei a (...) a környezet- és természetvédelem tekintetében a bányatelek törlését követően is fennállnak.**

Felhívom a figyelmet, hogy a Tvt. 5. § (1) bekezdése értelmében „Minden természetes és jogi személy, valamint más szervezet kötelessége a természeti értékek és területek védelme. Ennek érdekében a tőlük

elvárható mértékben kötelesek közreműködni a veszélyhelyzetek és károsodások megelőzésében, a károk enyhítésében, következményeik megszüntetésében, a károsodás előtti állapot helyreállításában.”

Délegyháza Község Önkormányzat Jegyzője a PE/KTHF/34856-22/2024 számú megkeresésre válaszul H/4191-5/2024. számon tájékoztatót, hogy a kérelem szerinti tevékenységek a *Délegyháza Község Helyi Építési Szabályzatáról* szóló többször módosított 16/2005. (IX.01.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: HÉSZ) 45–46. §-aiban, valamint a *településkép. védelméről* szóló 22/2017. (XII. 13.) számú önkormányzati rendeletben szabályozott helyi védettségű természeti területeket és értékeket nem érintenek, így **helyi környezeti- és természetvédelmi szempontból a tervezett tevékenységgel kapcsolatban kifogást nem emelt.**

A tervezett bányászati tevékenység folytatását kizáró táj- és természetvédelmi szempontú jogszabályi előírás, illetve közvetlen körülmény jelenleg nem áll fenn.

A Környezetvédelmi Hatóság táj- és természetvédelmi szempontú előírásait és megállapításait a fentieken túl a Tvt., a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet, a 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet és a MaTrT.tv. figyelembevételével tette.

Levegővédelem:

A Dokumentációban részletesen bemutatásra került a tevékenység, valamint annak hatása a környezeti levegő minőségére.

Jelentősebb porkibocsátással a fedő- és meddőanyag letakarítása során lehet számolni, a terület letakarításakor nyílt felület keletkezik, diffúz porforrás alakul ki melynek kiporzása jelentős, azonban a jövesztést talajvízszint szintéjig végzik így ezen munkafolyamat során a porkibocsátás kismértékű.

A munkagépek kipufogógázai okozta levegőszennyezés és a működés okozta kiporzás hatásterülete a bánya területén a letakarítás és a szárazon történő kitermelés során a munkaterület szélétől – NO₂ esetén 38 m, SO₂, CO esetén 20 m, PM₁₀ esetén 86 m-ig terjed. A területen dolgozó munkagépek kibocsátásai kismértékű terhelést jelentenek a levegő minőségére.

A bányászati tevékenységhez használt aggregátorok a Dokumentációban leírt teljesítmények alapján nem minősülnek bejelentés köteles légszennyező pontforrásnak.

A letakarítás után nyílt felületek keletkeznek melyek alapesetben földnedvesek így a kiporzásuk nem jelentős. Azonban a szélsőséges, száraz meteorológiai viszonyok mellett a kiporzás mértéke megnövekedhet. Az így keletkező ülepedő por kiülepedési távolsága 97 m.

Megállapítható, hogy a legnagyobb hatásterülettel az osztályozás munkafolyamata rendelkezik, 169 méter. A hatástávolság azonban a megfelelő védelmi intézkedések (locsolás stb.) betartásával mérsékelhető.

A kiszállítás egy része burkolat nélküli utakon történik melyek kiporzása a megfelelő védelmi intézkedések betartásával mérsékelhetőek.

A kitermeléshez használt utakon történő szállítás forgalomnövekedése a bemutatott számítások alapján nem okoz határérték túllépést a mért komponensek esetében. A gépjárműforgalom azonban érzékelhetően megnövekedik a bányához kapcsolódó útvonalakon.

A megfelelő levegővédelemmel kapcsolatos intézkedések betartásával a kibocsátás mértéke csökkenthető.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a tervezett tevékenység a rendelkező részben foglalt előírások hiánytalan betartásával kismértékű változást okoz a levegő minőségében.

A Környezetvédelmi Hatóság levegővédelmi szempontú előírásait és megállapításait a *levegő védelméről* szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet figyelembevételével tette.

Zaj- és rezgésvédelem:

A Bánya környezete:

- északkeleti irányban: Délegyháza 273/1 hrsz.-ú ingatlan széle kb. 845 m-re fekszik a bányatelek 7. sz. sarokpontjától.
Délegyháza 0143/4 hrsz.-ú tanya kb. 67 m-re fekszik a bányatelek 7. sz. sarokpontjától.
- északnyugati irányban: Délegyháza 0140/3 hrsz.-ú tanya kb. 37 méterre fekszik a bányatelek 15-1 sarokpontja közötti határszakasztól.

A munkagépek működése zajterheléssel jár. A zaj elsődleges és szinte monoton forrása az üzemelő munkagépek, berendezések motorjának működéséből származik. A legkedvezőtlenebb zajkibocsátás az összes gép (a kitermelést végző gépek közül egyszerre maximum egy működik: azaz vagy a kotró-rakodó, vagy a dobóvedres- vagy a szívókotró) egy idejű, egy helyen, és maximális terhelése mellett jön létre. A bánya művelését csak a nappali időszakban, egy műszakban végzik (6–22 óra között). Ez idő alatt a zajforrások kb. 5 órát üzemelnek. A Dokumentációban bemutatott számítások alapján a bányaműveléstől származó zajterhelés a *környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról* szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EüM együttes rendelet [a továbbiakban: 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EüM együttes rendelet] 1. melléklete szerinti határértékek alatt marad.

A Bánya hatásterülete a Délegyháza 0140/3 és 0134/4 hrsz. alatti védendő lakó tanyaépületeket érinti. A tanya ingatlanok mezőgazdasági területen, azaz zajtól nem védendő területen találhatóak, így rájuk zajterhelési határérték nem állapítható meg.

A védendő terület szélén és a lakóépületek homlokzata előtt várható zajterhelés:

- a védendő lakóterület szélén: 27,2 dB,
- a Délegyháza 0143/4 hrsz.-ú lakóépületnél: 42,4 dB,
- a Délegyháza 0140/3 hrsz.-ú lakóépületnél: 44,0 dB.

A tevékenységhez kapcsolódó szállításból eredő zajterhelés kevesebb, mint 3 dB-el fog megnövekedni, így a *környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól* szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet] 7. § (1) bekezdése alapján a közúti szállítási tevékenységhez kapcsolódó közvetett hatásterület nem állapítható meg.

A tájrendezés időszakában a hatásterület a Bánya szélétől 119 méter távolságig tart, a közlekedésből származó zajterhelés jelentéktelen (a megközelítési úton 2–3 jármű/nap forgalom lesz), hatásterület nem határolható le.

Fentiek alapján a tervezett tevékenység vonatkozásában a Dokumentációban ismertetett technológia mellett zaj- és rezgésvédelmi szempontból kizáró ok nem feltételezhető.

A Környezetvédelmi Hatóság zaj- és rezgésvédelmi szempontú előírását és megállapításait a 284/2007. (X. 29.) Korm. rendeletben, valamint a 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EüM együttes rendeletben foglaltak figyelembevételével alakította ki.

Éghajlatvédelem:

A 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 6. melléklet 3.d) pontja szerinti éghajlatvédelmi szempontú elemzést a Dokumentáció tartalmazta. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium által publikált, *Részletes módszertani leírás a klímakockázati útmutatóhoz* című dokumentáció alapján történt a vizsgálat. Az első lépésben Tervező az ellenőrző lista felhasználásával megállapította, hogy a tervezett tevékenység az éghajlatváltozás által potenciálisan befolyásolt projekt. A tervezett működés a 15 évidőtartamot nem haladja meg, ugyanakkor a tárgyi terület az éghajlatváltozásnak kitett helyszín, továbbá a víz szerves része-e a projekt működtetésének, és a munkaerő különösképpen ki van téve hőmérsékleti stressznek vagy szélsőséges időjárási eseményeknek.

Fentiek alapján szükséges volt a sérülékenységi elemzés elvégzése. Az úgynevezett előzetes elemzés táblázata a Dokumentációban szerepel: ennek kitöltése ellenőrizhetetlen, szöveges értékelése nincs. Tehát a tervezett tevékenység **éghajlatváltozással összefüggő hatásokra való érzékenysége nem került meghatározásra.**

Továbbá Tervező viszont **értékelte** a tervezett tevékenységre vonatkozóan a telepítési hely és a feltételezhető hatásterületen jellemző **természeti veszélyforrásoknak való kitettséget**: az elmúlt harminc évre és a jövőbeli legalább harminc évre vonatkozóan a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer klímamodell térképei alapján nyerhető adatok, valamint a *Nemzeti Katasztrófa Kockázat* értékelés adatai alapján.

A távlati éghajlati kitettség **közepes szintű**: a felszíni levegő átlaghőmérsékletének lassú növekedése, a hőhullámok gyakoriságának és intenzitásának növekedése, az aszályos időszakok hosszának növekedése, valamint a felszíni vizek átlaghőmérsékletének lassú növekedése tekintetében.

A tevékenység éghajlatérzékenység elemzése és a helyi kitettség alapján Tervező nem azonosított olyan releváns potenciális hatás–valószínűség párt, mely esetben a potenciális hatás értékelése a kitettség és érzékenység alapján *közepes* vagy *magas*, így a kockázatértékelést nem találta szükségesnek elvégezni. Ugyanakkor alkalmazkodási intézkedéseket megjelölt a munkabiztonság, az emberi egészség és a berendezések védelmében.

Tervező úgy véli, hogy a tevékenység következtében létrejövő kisebb morfológiai változások (védőtöltések, kiemelkedő depóniák stb.) a bányaterületen kívüli hatásterületen nem okoznak klimatikus változást, nem változtatják meg a terület éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási képességét.

*

A Környezetvédelmi Hatóság a *környezetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről* szóló 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet] 11. § (1) bekezdése alapján a 3. és 8. mellékletében megjelölt szakkérdésekre vonatkozóan az alábbi megállapításokat teszi:

A Környezetvédelmi Hatóság – figyelemmel az Ákr. 55. § (1) bekezdésében foglaltakra – megkereste az eljárás indulásakor hatályos 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdésében, valamint az I. számú melléklet 9. számú táblázatának 2. és 3. pontjában meghatározott **vízügyi és vízvédelmi** szakhatóságot.

A fentiek szerinti szakhatósági állásfoglalás beérkezése előtt, 2024. október 1-jén, hatályba lépett az egyes *hatósági hatáskörök változásáról* szóló 257/2024. (VIII. 29.) Korm. rendelet, mely többek között módosította a *vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről* szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendeletet [a továbbiakban: 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet]. A 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet 10. § (2) bekezdésében és 2. melléklet 2. pontjában foglaltak szerint jelen ügyben a területi vízügyi hatóság a Pest Vármegyei Kormányhivatal lett.

Ezzel egyidejűleg az egyes *eljárási szakkérdések hatósági vizsgálatáról* szóló 258/2024. (VIII. 29.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezte az 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 1. számú melléklet 9. pontjának 2–3. alpontját, továbbá életbe léptette a 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 8. mellékletét, melynek 2–3. pontja tartalmazza a környezeti hatásvizsgálati eljárás során a kormányhivatal által vizsgálandó vízügyi és vízvédelmi szakkérdéseket.

Tekintettel a fentiekre a Környezetvédelmi Hatóság PE/KTHF/34856-36/2024 számon szakkérdés vizsgálata céljából megkereste a Vízügyi Hatóságot – a 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 8. számú melléklet 2–3. pontjában megjelölt szakkérdés tekintetében.

A Vízügyi Hatóság megvizsgálta, hogy:

- a tevékenység vízellátása, a keletkező csapadék és szennyvíz elvezetése, valamint
- a szennyvíz tisztítása biztosított-e,
- vízbázis védőterületére, védőidomára, jogszabályban, illetve határozatban meghatározott előírások érvényesíthetők-e,
- a tevékenység az árvíz és a jég levonulására, a mederfenntartásra milyen hatást gyakorol, továbbá
- a tevékenység kapcsán a felszíni és felszín alatti vizek minősége, mennyisége védelmére és állapotromlására vonatkozó jogszabályban, illetve határozatban meghatározott előírások érvényesíthetők-e.

A Vízügyi Hatóság 30414/366/2025. ált. számon adta meg szakvéleményét, melyben kikötésekkel járult hozzá a Bánya továbbműveléséhez. Előírásait az alábbiak szerint indokolta:

»A vízfelületi párolgási többlet miatt fellépő talajvízszint csökkenés 0,05 m-es depressziós hatásnál lett maximalizálva, amely a bányató partjától körülbelül 93 m-ig terjed ki. (...)

Környezethasználó a monitoring kutak állapotáról és az azokban mért adatokról nem rendelkezik információkkal, ezért szükséges ezen kutak állapotának felmérése, illetve vízjogi engedélyeztetése.

A bányatelek területén vízkivétel nem tervezett, a dolgozók vízellátását palackozott vízzel oldják meg. A tervezett telephelyre zárt rendszerű kémiai ürszék kerül kihelyezésre. A keletkező kommunális szennyvizet egy zárt szennyvíztárolóban tervezik gyűjteni, amit szükség esetén elszállítatnak. A bányászati tevékenységgel összefüggésben a területen nem tervezett vízkivétel. A bányatelek területére hullott csapadékvíz helyben elszikkad.

A tájrendezési munkálatok során kizárólag a bányatelek területéről származó, a kavicsréteg fedőjéből letakarított meddőközetet terveznek felhasználni, idegen anyag beszállítását, felhasználását nem tervezik.

A külszíni bányászati tevékenység a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 3. § 24. pontja értelmében felszín alatti vízből történő közvetett vízkivételnek minősül, tekintettel arra, hogy ennek hatására fokozódik a felszín alatti víz párolgása, vagy létrejön a kapcsolódó felszíni-, illetve felszín alatti vizek útján történő megcsapolása.

Tárgyi terület a Magyarország 2021. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló 1242/2022. (IV. 28.) Korm. határozattal elfogadott vízgyűjtő-gazdálkodási terv (a továbbiakban: VGT3) szerint az **sp.1.14.2. Duna-Tisza köze–Duna-völgy északi rész sekély porózus víztest területére** esik. A VGT3-ban

meghatározottak szerint a víztest mind mennyiségi, mind kémiai állapotát tekintve gyenge minőségű.

A VGT3 6-49. táblázat 6.2. sora szerint a kavicsbányatavak a vízszint süllyesztése révén országos és víztest szinten is jelentős problémát képviselnek a felszín alatti vízkészletre.

A Kvt. 6. § szerint:

6. § (1) A környezethasználatot úgy kell megszervezni és végezni, hogy
- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;
 - megelőzze a környezetszennyezést;
 - kizárja a környezetkárosítást.
- (2) A környezethasználatot az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a hulladékkezelés csökkentésével, a természetes és az előállított anyagok visszaforgatására és újrafelhasználására törekedve kell végezni.
- (3) A megelőzés érdekében a környezethasználat során a leghatékonyabb megoldást, továbbá a külön jogszabályban meghatározott tevékenységek esetén az elérhető legjobb technikát kell alkalmazni.

A Kvt. 18. § (1) bekezdése szerint:

- (1) A víz védelme kiterjed a felszíni és felszín alatti vizekre, azok készleteire, minőségére (beleértve a hőmérsékleti viszonyait is) és mennyiségére, a felszíni vizek medrére és partjára, a víztartó képződményekre és azok fedőrétegeire, valamint a vízzel kapcsolatosan – jogszabályban vagy hatósági határozatban – kijelölt megkülönböztetett védelem alatt álló (védett) területekre.

Továbbá a Kvt. 18. § (5) bekezdése szerint:

- (5) A környezet igénybevétele és használatát úgy kell megszervezni és végezni, hogy a vizek állapotára vonatkozó környezeti célkitűzések teljesüljenek, így különösen:
- a felszíni és a felszín alatti vizek állapota ne romoljon;
 - a felszíni és felszín alatti vizek jó állapota a külön jogszabály szerinti környezeti követelmények teljesítése révén megvalósuljon.

Továbbá a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 4. § szerint:

4. § (1) Alapvető célkitűzésként legkésőbb a Kvt.-ben meghatározott időpontig el kell érni, hogy a felszín alatti víztestek állapota feleljen meg a jó állapot, azaz a jó mennyiségi és minőségi állapot követelményeinek.
- (2) Az (1) bekezdésben foglaltak teljesülése érdekében úgy kell eljárni, hogy a felszín alatti vizek, illetve víztestek esetében:
- azok állapota ne romoljon;
 - a tevékenység következtében kialakult jelentős és tartósan kedvezőtlen irányú állapotváltozás megforduljon;
 - a gyenge állapotú és a külön jogszabály szerinti kritériumok alapján veszélyeztetett helyzetűnek jellemzett víztestek állapota fokozatosan javuljon;
- (3) A felszín alatti víz állapotát a felszín alatti víztest mennyiségi és minőségi állapota közül a kevésbé jó állapot határozza meg.

Továbbá a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 8. és 9. §-a alapján:

8. § A felszín alatti vizek jó állapotának biztosítása érdekében tevékenység csak
- úgy végezhető, hogy hosszú távon se veszélyeztesse a felszín alatti vizek jó állapotát, a környezeti célkitűzések teljesülését.
9. § (1) A felszín alatti vizek jó mennyiségi állapotának biztosítása érdekében a tevékenység

b) nem vezethet a felszín alatti víztest kémiai és fizikai állapotromlásához, beleértve a káros víz(nyomás)szint (a továbbiakban: vízszint) emelkedését.

(5) A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken:

b) akkor végezhető olyan tevékenység, amelynek következtében a fedőréteg eltávolítása révén felszínre kerül a felszín alatti víz, ha biztosított az (1) bekezdés és a 10. § (1) bekezdés szerinti előírások teljesülése.

A vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendeletben [a továbbiakban: 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet] előírt feltételek az alábbiak:

10. § (1) Nem minősül a külön jogszabályokban meghatározott célkitűzésekre vonatkozó előírások megszegésének, ha a (2)-(4) bekezdésekben meghatározott feltételek teljesülnek, és

a) a felszín alatti víz jó állapotának, a felszíni víztest jó ökológiai állapotának vagy – ahol az alkalmazandó – jó ökológiai potenciáljának elérése, illetőleg egy víztest állapotromlásának megelőzése azért hiúsul meg, mert a felszíni víztest fizikai jellemzőiben, felszín alatti víztest vízszintjében kedvezőtlen változások következtek be, illetve

b) új, fenntartható emberi fejlesztési tevékenységek következményei miatt nem lehet megelőzni, hogy egy felszíni víztest a jó állapotot meghaladó (kiváló) állapota jó állapotra csökkenjen.

A 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 10. § (4) bekezdése szerint:

(4) Az (1) bekezdés csak közérdekből, különösen a környezet és a társadalom számára a környezeti célkitűzések teljesítésével elérhető előnyöket meghaladó, az emberi egészség és biztonság megőrzésében, illetőleg a fenntartható fejlődésben jelentkező előnyök érdekében alkalmazható, feltéve, hogy ezek a célkitűzések a műszaki megvalósíthatatlanság, illetve az aránytalan költségek miatt nem érhetők el más, jelentős mértékben jobb környezeti változatot jelentő eszközökkel.

A 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 11. § szerint a 10. § alkalmazása során biztosítani kell, hogy az

a) ne zárja ki és ne veszélyeztesse állandó jelleggel a Duna-vízgyűjtőkerület más víztestjénél a környezeti célkitűzések teljesítését;

b) összhangban legyen legalább a környezet védelmére vonatkozó európai közösségi jogi szabályozásnak megfelelést biztosító, külön jogszabályokban meghatározott védelmi szinttel.

A 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 22. § szerint a rendelet az Európai Parlamenti és a Tanács a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló 2000/60/EK (2000. október 23.) irányelvének való megfelelést is szolgálja (Víz Keretirányelv).

A 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 10. § (7) bekezdése szerint a környezetvédelmi engedély megadására irányuló kérelmet el kell utasítani, ha a tervezett tevékenység gyakorlása akadályozná a Nemzeti Környezetvédelmi Programban meghatározott környezeti célállapotok elérését. A 2015–2020 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 27/2015. (VI. 17.) OGY határozat 1. mellékletében szereplő Nemzeti Környezetvédelmi Program 5.2.3. fejezete szerint fő célkitűzés a felszíni és felszín alatti víztestek jó állapotának elérése, a velük való hosszú távú és fenntartható gazdálkodás biztosítása, illetve a vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme, amely célok a VGT3, valamint a Víz Keretirányelv intézkedéseivel vannak összhangban.

A fedőréteg letakarítását követően a megnyitott felszín alatti víztestek a fedőréteg hiányában kevésbé védettek a felszín felől esetlegesen bejutó szennyeződésekkel szemben. A tevékenység végzésével járó, újabb nyílt vízfelület kialakulása tárgyi terület környezetében már meglévő bányatavak térségi hatásához kapcsolódva a depressziós teret, az összesített depressziós teret, valamint a depresszió nagyságát is fokozva tovább növelné a bányászat felszín alatti vizekre gyakorolt negatív hatásait.

A térségben található talajvízszint-ingadozást elsősorban a természetes viszonyok (csapadékmennyiség) határozzák meg, ellenben a humán beavatkozások módosító tényezőként

hozzáadódnak. Tekintve azt, hogy a felszín alatti vízviszonyok alakulásáért felelős természetes viszonyok szabályozhatatlanok, a vízviszonyok alakulásában nagy szerepet játszó humán beavatkozások hatásait kell ellenőrzés alá vonni, annak nagymértékű megnövekedése miatt.

Továbbá a VGT3 1.1.6. fejezete szerint:

A klímaváltozás hatásai a felszín alatti vizek mennyiségét és minőségét is érintik. Az általánosan érvényes szárazabb talajállapotok miatt a felszín alatti vizeket tápláló csapadék-utánpótlás általános csökkenése várható, arányaiban ez az Alföldön lesz a legnagyobb mértékű. Az Alföldön jelentősen csökken a kitermelhető felszín alatti víz mennyisége is. A szárazabb időjáráshoz kapcsolható romló ökológiai állapot mellett felszín alatti vizektől (talajvíz) függő ökoszisztémák, vizes élőhelyek (pl. szikes tavak) válhatnak veszélyeztetetté a klímaváltozás következtében.

Tárgyi terület a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási művek védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet szerint kijelölt vízbázist nem érint.

A terület a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 7. §-a és a 2. számú melléklet szerint, valamint a 7. § (4) bekezdésében meghatározott 1:100 000 méretarányú országos érzékenységi térkép alapján felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny terület.

A Bánya a Vgtv. 1. számú melléklet 12. a) pontja alapján meghatározott nagyvízi medret nem érint, ugyanakkor a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet] 1. § 11. pontja alapján meghatározott parti sávot érint.

(...)

A rendelkező részbe foglalt előírásaimnál figyelembe vettem az alábbi jogszabályhelyeket:

– A 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 10. § (1) bekezdése szerint a felszín alatti vizek jó minőségi állapotát biztosítani kell. A rendelet 10. § (2) bekezdése alapján tilos a rendelet 1. számú melléklete szerinti szennyező anyag, illetve az ilyen anyagot tartalmazó, vagy lebomlásuk esetén ilyen anyag keletkezéséhez vezető anyag közvetlen bevezetése a felszín alatti vízbe, továbbá olyan mesterséges tóba, amelyet a földtani közeg kitermelése által a felszín alatti víz feltárásával hoztak létre.

– A (B) szennyezettségi határértékeket a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló 6/2009. (IV. 14.) KvVM–EüM–FVM együttes rendelet [a továbbiakban: 6/2009. (IV. 14.) KvVM–EüM–FVM együttes rendelet] 1., 2. és 3. számú mellékletei határozzák meg.

– A 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 8. § b) pontja alapján tevékenység csak ellenőrzött körülmények között történhet, beleértve monitoring kialakítását, működtetését és az adatszolgáltatást. Emiatt előírtam a bányató és a monitoring kutak vízszintjének regisztrálását, vízminőségének vizsgálatát, valamint az ezekre vonatkozó adatszolgáltatást.

– A 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 47. § (3) bekezdése alapján a mintavételeket és laboratóriumi vizsgálatokat akkreditált mintavevő szervezettel, illetve akkreditált laboratóriummal kell elvégeztetni.

– A mintavételezéseket, a minták analitikai vizsgálatát és az eredmények értékelését a 6/2009. (IV. 14.) KvVM–EüM–FVM együttes rendelet 4. számú mellékletének előírásai szerint kell.

– A tájrendezés végeztével megmaradó bányatóra vonatkozó vízjogi üzemeltetési engedély megszerzésének szükségességét a bányatavak hasznosításával kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről szóló 239/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet 3. § (1) és (2) bekezdése írja elő. (...)

A Vízügyi Hatóság feladat- és hatáskörét a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése, a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet, a vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.)

Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés 2. pontja, valamint illetékességét ugyanezen rendelet 2. számú mellékletének 2. pontja szabályozza. »

A termőföld mennyiségi védelme:

A Környezetvédelmi Hatóság PE/KTHF/34856-20/2024 számú megkeresésében a 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 3. számú melléklet 7. pontjában megjelölt – a termőföld mennyiségi védelmére vonatkozó – szakkérdés tekintetében szakvéleményt kért az Ingatlanügyi Hatóságtól.

Az Ingatlanügyi Hatóság 17784-2/2024. számon megadta tájékoztatását, melyben a rendelkező részbe foglalt kikötéseket tette, továbbá felhívta a figyelmet, hogy **a bányauzem környezetében lévő termőföldek helyi viszonylatban átlagosnál jobb minőségére való tekintettel, a bányauzem további bővítése nem támogatható.**

Az Ingatlanügyi Hatóság szakvéleményét az alábbiak szerint indokolta:

» Délegyháza VI.–homok, kavics védnevű bányatelek a Délegyháza külterület, 0129/116, 0129/22, 0129/23, valamint 0140/2 helyrajzi számú ingatlanokat érinti.

Az érintett Ingatlanok közül a Délegyháza külterület 0129/116 és 0129/23 helyrajzi számú földrészek kivett anyagbánya megnevezés szerint szerepelnek az ingatlan-nyilvántartásban, így ezen földrészek nem minősülnek termőföldnek.

A nyilvántartásunkban szereplő Délegyháza külterület 0129/22 helyrajzi számú ingatlan a) alrészlete (szántó) és b) alrészlete (fásított terület), továbbá a Délegyháza külterület 0140/2 helyrajzi számú ingatlan b) alrészlete (szántó) ugyanakkor termőföldnek minősül.

Ingatlanügyi Hatóságom korábban engedélyezte a termőföld végleges más célú hasznosítását a következő döntéseivel:

- A 10.584-8/2009. ügyiratszámú határozatával a Délegyháza külterület 0129/22 helyrajzi számú ingatlan a) alrészletének 1 ha 4281 m² teljes területe, továbbá a Délegyháza külterület 0140/2 helyrajzi számú ingatlan b) alrészletének 3 236 m² területrésze tekintetében;
- A 17613-4/2020. ügyiratszámú határozatával a Délegyháza külterület 0140/2 helyrajzi számú ingatlan b) alrészletének 532 m² területrésze tekintetében.

Ingatlanügyi Hatóságom a 2020. évi eljárása során a bányatelek természetbeni állapotát helyszíni szemlén megtekintette, az adott évben indított eljárások keretében.

Ekkor került sor osztályba sorozást követően a Délegyháza külterület 0129/22 helyrajzi számú ingatlan b) alrészlet erdő művelési ágának fásított terület művelési ágba történő megváltoztatására is a 17612-3/2020. ügyiratszámú határozat alapján. Ugyanakkor az ingatlanügyi hatóság nyilvántartásában **nem lelhető fel** engedélyező határozati döntés a már fásított terület művelési ág szerint nyilvántartott földrészlet 2201 m² teljes területére vonatkozó termőföld végleges más célú hasznosítása tárgyában, ezért a körülmény tisztázására **további intézkedések megindítása szükséges.**

Délegyháza település törzskönyve szerint a helyi viszonylatban átlagos szántó művelési ágú termőföld átlagos kataszteri tiszta jövedelem értéke 14,40 AK/ha, a fásított terület művelési ágú termőföld átlagos kataszteri tiszta jövedelem értéke 5,35 AK/ha.

Megállapítható, hogy a vizsgált bányatelek környezetében fekvő szántó művelési ágú és 3., valamint 4. minőségi osztályú termőföldek (szántó 3. 23,50 AK/ha; szántó 4. 16,50 AK/ha) helyi viszonylatban **átlagosnál jobb minőségű** termőföldnek tekinthetők.

A környezeti hatásvizsgálat során Ingatlanügyi Hatóságomnak a következő jogszabályi rendelkezések figyelembe vételével kell eljárnia:

A Tfv. 1. § rendelkezései szerint:

„(1) A törvény hatálya kiterjed a termőföldre, valamint – ha e törvény így rendelkezik – a termőföldnek nem minősülő ingatlanokra.

(2) E törvény a termőföldök hasznosítására, a földvédelemre, a földminősítésre és a talajvédelemre vonatkozó rendelkezéseket állapítja meg”.

A Tfv. 2. § 19. pontja szerint „E törvény alkalmazásában

19. termőföld: az a földrésztlet, amely a település külterületén fekszik, és az ingatlan-nyilvántartásban **szántó**, szőlő, gyümölcsös, kert, rét, legelő (gyep), nádas vagy **fásított terület** művelési ágban van nyilvántartva, kivéve, ha a földrésztlet az Evt.-ben meghatározott erdőnek minősül”.

A Tfv. 8. § rendelkezései szerint:

„(1) Ha az ingatlanügyi hatóság más hatóságok engedélyezési eljárásaiban földvédelmi szakhatósággént működik közre, a termőföld védelmének érvényesítése érdekében érvényre kell juttatni, hogy az engedélyezési eljárás alá eső tevékenység végzése, létesítmény elhelyezése, jogosultság gyakorlása lehetőség szerint a gyengébb minőségű termőföldeken, a lehető legkisebb mértékű termőföld igénybevételel történjen.

(2) A szakhatósági állásfoglalás kialakítása során figyelemmel kell lenni továbbá arra, hogy a szakhatósági eljárás tárgyát képező földrésztletekkel szomszédos termőföldök megfelelő mezőgazdasági hasznosítását a tervezett tevékenység, létesítmény ne akadályozza.

(3) A szakhatósági hozzájárulást meg kell tagadni, ha az engedélyezés iránti kérelem átlagosnál jobb minőségű termőföldet érint, azonban a tervezett tevékenység végzésére, létesítmény elhelyezésére, jogosultság gyakorlására hasonló körülmények és feltételek esetén átlagos minőségű vagy átlagosnál gyengébb minőségű termőföldeken is sor kerülhet. A külfejtéses bányászati tevékenységgel összefüggő hatósági eljárásban való szakhatósági közreműködés esetén akkor is meg kell tagadni a szakhatósági hozzájárulást, ha a bányatelek megállapítása iránti kérelemmel érintett település külterületén lévő földrésztletek összterületének 25%-át meghaladja az ilyen célból már igénybevett és az ilyen célra felhasználni engedélyezett, de még igénybe nem vett termőföldök együttes területe”.

A Tfv. 15/B. § (1)–(4) bekezdések rendelkezései szerint:

(1) A cél-kitermelőhely és anyagnyerő hely létesítéséhez és a külfejtéses bányászati tevékenység végzéséhez (a továbbiakban együtt: cél-kitermelőhely) szükséges termőföld más célú hasznosításának engedélyezése esetén a 9–13. §-ban foglaltakat ezen alcímben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A cél-kitermelőhely létesítéséhez szükséges termőföld végleges más célú hasznosításának engedélyezése iránti kérelmet a külön törvény szerinti építető, az építetővel szerződéses jogviszonyban álló vállalkozó, és a bányavállalkozó (ezen alcímben a továbbiakban együtt: jogosult) nyújthat be. A kérelemnek – a 12. § (1) bekezdésben foglaltakon túl – tartalmaznia kell a tevékenység megszüntetését követően a terület helyreállításának, természeti környezetbe való visszahelyezésének tervezett módját.

(3) Cél-kitermelőhely létesítése céljából kizárólag átlagosnál gyengébb minőségű termőföld végleges más célú hasznosítása engedélyezhető, kivéve, ha a Kormány a Magyar Közlönyben közzétett határozatával cél-kitermelőhely létesítése céljából az ásványi nyersanyag kitermelési, kinyerési, illetve a külfejtéses bányászati tevékenységgel érintett területet beruházási célterületté, vagy azt a beruházást, amelyre figyelemmel a célkitermelést végzik – a cél-kitermelőhellyel érintett termőföldterületek pontos lehatárolásával – nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé, a célkitermelést pedig ahhoz közvetlenül kapcsolódónak nyilvánította.

(4) A (3) bekezdésben foglalt feltétel fennállása esetén – a (4a) bekezdésben foglalt kivételtől eltekintve – sem engedélyezhető a termőföld végleges más célú hasznosítása cél-kitermelőhely létesítése céljára,

ha a kérelemmel érintett település külterületén lévő földrészletek összterületének 25%-át meghaladja az ilyen célból már igénybevett és az ilyen célra felhasználni engedélyezett, de még igénybe nem vett termőföldek együttes területe”.

A fenti vizsgálati eredmények és a hivatkozott jogszabályi előírások alapján a Dokumentációban foglaltak kapcsán a termőföld mennyiségi védelmével kapcsolatos hozzájárulásom megadásának akadályát nem láttam, azonban a Tfv. vonatkozó rendelkezéseinek érvényre juttatása érdekében feltételeket kellett megfogalmaznom.

Ingtalanügyi Hatóságom hatáskörét és illetékességét a Tfv. 7. § (1) bekezdése, valamint a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII.2.) Korm. rendelet 3.§ (3) bekezdés b) pontja, valamint 37.§ (1) bekezdése állapítja meg.

A szakkérdésben az állásfoglalást Tfv. hivatkozott jogszabályi rendelkezései (...) alapján tettem meg. «

A termőföld minőségi védelme:

A Környezetvédelmi Hatóság PE/KTHF/34856-21/2024 számú megkeresésében a 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 11. § (1) bekezdése és 3. számú melléklet 6. pontjában megjelölt – a termőföldre gyakorolt hatások vizsgálatára vonatkozó – szakkérdés tekintetében szakvéleményt kért a Pest Vármegyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági, Állategészségügyi, Növény- és Talajvédelmi Főosztályának Talajvédelmi Osztályától, aki PE/TV/01421-2/2024 számon a rendelkező részbe foglaltak szerinti szakvéleményét megadta.

Környezet- és település-egészségügy:

A Környezetvédelmi Hatóság PE/KTHF/34856-18/2024 számú megkeresésében a 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 3. számú melléklet 3. pontjában megjelölt – a környezet- és település-egészségügyre, az egészségkárosító kockázatok és esetleges hatások felmérésére, a felszín alatti vizek minőségét, egészségkárosítás nélküli fogyaszthatóságát, felhasználhatóságát befolyásoló körülmények, tényezők vizsgálatára, lakott területtől (lakóépülettől) számított védőtávolságok véleményezésére, a talajjal, a szennyvizekkel, veszélyes hulladékokkal kapcsolatos közegészségügyi követelmények érvényesítésére, az emberi használatra szolgáló felszíni vizek védelmére kiterjedő – szakkérdés tekintetében szakvéleményt kért Pest Vármegyei Kormányhivatal Szigetszentmiklósi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztályától (a továbbiakban: Népegészségügyi Osztály).

A Népegészségügyi Osztály PE-15/NEO/02818-2/2024. számú levelében megadta tájékoztatását, melyet a Környezetvédelmi Hatóság döntése kiadásánál figyelembe vett.

A Népegészségügyi Osztály PE-15/NEO/02818-2/2024. számú szakvéleményében megállapította, hogy a kérelem szerinti tevékenységeknek **jogszabályi akadálya nincs, az jelentős környezet-egészségügyi terheléssel nem jár.** A 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet, a Ht., valamint az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 5/2023. (I. 12.) Korm. rendelet alapján megadott véleményét az alábbiak szerint indokolta meg:

„(...) A Bánya felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területen fekszik. A környék ivóvízbázisainak védőterületén (50 éves elérési idő) kívül van a bányaterület. (...) A Bánya területén keletkező kommunális szennyvizet a mobil illemhely tárolótartályába gyűjtik, aminek tartalmát időszakonként az arra feljogosított közszolgáltatóval szállíttatják el. (...) A dolgozók részére a kereskedelmi forgalomban kapható ásványvizet biztosítanak, amit a mobil melegedő helyiségben tárolnak, és szükség szerint pótolnak. (...)”

Hulladékgazdálkodás:

A Környezetvédelmi Hatóság PE/KTHF/34856-19/2024 számon – figyelemmel az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 4/A. §-ban valamint az 1. melléklet 9. táblázat 22. pontjában foglaltakra – a 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 3. számú melléklet 17. pontjában megjelölt szakkérdés tekintetében megkereste a Hulladékgazdálkodási Hatóságot.

A környezeti hatásvizsgálati eljárásban a Hulladékgazdálkodási Hatóság által vizsgálandó szakkérdések:

- a hulladékképződés megelőzését szolgáló intézkedések,
- a hulladékkezelésre vonatkozó jogszabályi követelmények teljesítése,
- a hulladékgazdálkodási előírások alapján a technológiából származó környezetterhelések kockázata,
- a tevékenység végzése során képződő hulladék elhelyezése,
- a hulladék kezelésének megfelelősége, továbbá
- a hulladékgazdálkodásból eredő környezeti kockázatok, az építési vagy bontási tevékenység során
- az építési-bontási hulladékok kezelése, valamint
- a bezárt hulladéklerakók rekultivációjánál szükséges intézkedések.

A Hulladékgazdálkodási Hatóság PE/KTHF/44557-2/2024 számon adta meg szakvéleményét. A rendelkező részbe foglalt előírásait az alábbiak szerint indokolta:

» (...) A Dokumentáció tartalmazza a létesítési, üzemeltetési és a felhagyási szakaszban keletkező hulladékok fajtáit, típusait, valamint azok gyűjtésének, további kezelésre történő átadásának tervezett módját.

A tevékenység telepítésekor hulladék nem keletkezett. A működés időszakában a bányaüzem területén keletkező kommunális hulladékot műanyag edényzetben kívánják gyűjteni, melyet a közszolgáltató rendszeresen elszállítana. Veszélyes hulladék a munkagépek meghibásodása (havária) esetén keletkezhet a telephelyen. A keletkező veszélyeshulladékokat (dízeloilaj; motor-, hajtómű- és kenőolaj; veszélyes anyagokkal szennyezett abszorbensek, szűrőanyagok, törlőkendők, védőruházat; veszélyes anyagokat tartalmazó föld és kövek) munkahelyi gyűjtőhelyen ütésálló, zárható edényzetekben (fémhordókban) fajtánként külön kívánják gyűjteni. A Bánya területén táblával tiltják mindennemű hulladék lerakását, ha mégis illegális hulladéklerakás történne, megpróbálják felderíteni az elkövető kilétét, illetve ha ez eredménytelen, akkor intézkednek hulladéklerakóba történő elszállításáról. A felhagyás időszakában kommunális hulladék és havária esetén veszélyeshulladék (dízeloilaj; motor-, hajtómű- és kenőolaj; veszélyes anyagokkal szennyezett abszorbensek, szűrőanyagok, törlőkendők, védőruházat; veszélyes anyagokat tartalmazó föld és kövek) keletkezhet. (...)

A létesítés, az üzemeltetés, illetve a felhagyás során a keletkező hulladékok jogszabályi követelményeknek megfelelő gyűjtése, illetve a hulladékok további kezelésének (hasznosítás, ártalmatlanítás) megoldása esetén jelentős környezeti hatás hulladékgazdálkodási szempontból nem feltételezhető (...).

Fentiek alapján megállapítom, hogy a hulladékgazdálkodási hatáskörben vizsgálandó szakkérdéseket megvizsgáltam, a tevékenység ellen hulladékgazdálkodási szempontból kifogást nem emelek.

A tervezett tevékenységgel kapcsolatban hulladékkezelő létesítmény létesítése nem indokolt, tekintettel arra, hogy a várhatóan keletkező hulladékok kezelésére engedéllyel rendelkező szervezetek megfelelő kezelési kapacitással rendelkeznek. (...)

A keletkező hulladékoknak a hulladékjegyzékről szóló 72/2013. (VIII. 27.) VM rendelet 2. melléklete szerinti besorolására vonatkozó kötelezettséget a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény [a továbbiakban: Ht.] 63. § (1) bekezdése írja elő.

A keletkező hulladékok további kezelésre történő átadásával, illetve ennek igazolására vonatkozó dokumentumok benyújtásával kapcsolatos kötelezettségeket a Ht. 31. § (10), illetve 82. § (1)-(2) bekezdései szabályozzák.

A veszélyeshulladékok gyűjtésével, illetve kezelésével kapcsolatos szabályokat a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet 3-4. §-a és a 14. §-a szabályozza.

A létesítendő hulladék-gyűjtőhelyek kialakításának és üzemeltetésének szabályait az egyes hulladékgazdálkodási létesítmények kialakításának és üzemeltetésének szabályairól szóló 246/2014. (IX. 29.) Korm. rendelet 13-17. §-ai tartalmazzák.

A kitermelt talajra vonatkozó feltételeket a Ht. 2. § (4) bekezdése szabályozza. (...)

A nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettség szabályait a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 309/2014. (XII. 11.) Korm. rendelet 4. §-a, 10. §-a, 14-16. §-a tartalmazza.

A Ht. 4. §-a értelmében:

„Minden tevékenységet úgy kell megtervezni és végezni, hogy az a környezetet a lehető legkisebb mértékben érintse, vagy a környezet terhelése és igénybevétele csökkenjen, ne okozzon környezetveszélyeztetést vagy környezetszennyezést, biztosítsa a hulladékképződés megelőzését, a képződő hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentését, a hulladék hasznosítását, továbbá környezetkímélő ártalmatlanítást.” (...)

A Hulladékgazdálkodási Hatóság feladat- és hatáskörét, valamint illetékességét a hulladékgazdálkodási hatóság kijelöléséről szóló 124/2021. (III. 12.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja és 2. § (1) bekezdése, illetve az 1. § (2) bekezdése szabályozza. «

*

A Környezetvédelmi Hatóság az eljárása során vizsgálta a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet alapján a telepítési hely és a feltételezhető hatásterületek érzékenységet, valamint a várható környezeti hatások jellemzőit. Összességében az eljárásba bevont szakhatóság, valamint a Környezetvédelmi Hatóság tárgyi eljárás során a tervezett módosításokkal kapcsolatban kizáró okot nem tárt fel.

Felhívom a figyelmet, hogy jelen határozat **az I. fejezetben foglalt alapadatokkal meghatározott tevékenység végzésére jogosít.**

A Dokumentációban nem került – megjelölve, elkülönítve – ismertetésre olyan adat, amely a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 6. számú melléklet 7. c) pontja szerint minősített adatnak minősül, vagy amely Környezethasználó szerint üzleti titkot képez.

A Környezetvédelmi Hatóság megállapította, hogy a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 10. § (7) bekezdésében foglalt kizáró feltételek nem állnak fenn.

A Környezetvédelmi Hatóság a fentiek és a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 10. §-ában, valamint az Ákr. 80. § (1) bekezdésében és 81. § (1) bekezdésében foglaltak figyelembevételével a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

A Környezetvédelmi Hatóság jelen engedély érvényességi idejének megállapításánál figyelembe vette, a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 11. §-ában és a kérelemben foglaltakat – továbbá számításba vette, a tevékenység várható befejezését követően benyújtandó éves jelentés teljesítési határidejét, valamint az ennek kiértékeléséhez szükséges időt.

Felhívom a figyelmet, hogy

- a környezetvédelmi engedély előírásaitól eltérően folytatott tevékenység, környezetveszélyeztetés vagy környezetszennyezés esetén a Környezetvédelmi Hatóság jelen határozat V. fejezetében foglalt jogkövetkezményeket alkalmazza.
- a Kvt. 91/D. § (2) bekezdésében foglaltak szerint **a környezetvédelmi engedély hivatalból a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok sérelmével is módosítható vagy visszavonható**, illetve a szakhatóság az eljáró hatóságnál a kiadott határozat módosítását vagy visszavonását kezdeményezheti, ha **a közérdek érvényre juttatása érdekében** azt környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási, illetve közegészségügyi vagy talajvédelmi szempontok szükségessé teszik.

A Környezetvédelmi Hatóság a határozatot a Kvt. 71. § (3) bekezdése alapján a hivatalában, a honlapján (<http://www.kormanyhivatalok.hu/kormanyhivatalok/pest>) közzéteszi, továbbá a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 10. § (3) bekezdése alapján megküldi az eljárásban részt vett **Jegyzőnek, aki köteles a határozat kézhezvételét követő nyolc napon belül gondoskodni a határozat teljes szövegének nyilvános közzétételéről**. Jegyzők a határozat **közzétételét követő öt napon belül tájékoztatják a Környezetvédelmi Hatóságot** a közzététel időpontjáról, helyéről, valamint a határozatba való betekintési lehetőség módjáról.

A tárgyi eljárás az Ákr. 43. § (2) bekezdése alapján teljes eljárásban került lefolytatásra.

A környezetvédelmi engedély megszerzésére irányuló eljárás tekintetében az ügyintézési határidő a Kvt. 91. § (1) bekezdése szerint 105 nap.

Az Ákr. 50. § (5) bekezdés b) pontja alapján az ügyintézési határidőbe nem számít bele az ügyfél mulasztásának vagy késedelmének időtartama.

Fentiekre való tekintettel megállapítom, hogy jelen határozattal az ügy érdemében az ügyintézési határidőn belül hoztam döntést, ezért az Ákr. 51. §-ában foglaltak alapján a PE/KTHF/34856-2/2024 számú tájékoztatásban foglaltakhoz nem kapcsolódnak joghatások.

Környezethasználó az eljárás vonatkozásában *a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól* szóló 14/2015. (III. 31.) FM rendelet 2. mellékletének 2. pontja alapján megállapított 1350 000 Ft igazgatási szolgáltatási díjat – a Környezetvédelmi Hatóság felszólítására – megfizette.

A határozat elleni fellebbezés az Ákr. 116. § (1) bekezdése alapján kizárt. A határozat bírósági felülvizsgálatának lehetőségét az Ákr. 114. § (1) bekezdése és 112. § (1) bekezdése biztosítja.

A bíróság illetékességét *a közigazgatási perrendtartásról* szóló 2017. évi I. törvény [a továbbiakban: Kp.] 13. § (1)–(3) bekezdései alapján állapította meg a Környezetvédelmi Hatóság. A keresetlevél benyújtásának helye és ideje a Kp. 39. § (1) bekezdése alapján került meghatározásra. A közigazgatási per illetékének mértékét *az illetékekről* szóló 1990. évi XCIII. törvény 45/A. § (1) bekezdése, megfizetésének módját a 74. § (1)–(1a) bekezdése határozza meg, az illetékfeljegyzési jogról a 62. § (1) bekezdés h) pontja rendelkezik.

A tárgyalás tartása iránti kérelem lehetőségéről való tájékoztatás a Kp. 77. §-án alapul, amely szerint, ha egyik fél sem kéri tárgyalás tartását, és azt a bíróság sem tartja szükségesnek, a bíróság tárgyaláson kívül határoz. Tárgyalás tartását a felperes a keresetlevélben, az alperes a védiratban kérheti. Ennek elmulasztása miatt igazolási kérelemnek nincs helye.

Azonnali jogvédelemre vonatkozó tájékoztatás a Kp. 50. § (1)–(3) bekezdésein alapul. Az azonnali jogvédelemre irányuló kérelemben részletesen meg kell jelölni azokat az indokokat, amelyek az azonnali jogvédelem szükségességét megalapozzák, és az ezek igazolására szolgáló okiratokat csatolni kell. A kérelmet megalapozó tényeket valószínűsíteni kell.

Jelen határozatot a Környezetvédelmi Hatóság a *környezetvédelmi hatósági nyilvántartás vezetésének szabályairól* szóló 58/2019. (XII. 18.) AM rendelet alapján hatósági nyilvántartásba veszi.

A Környezetvédelmi Hatóság környezetvédelmi feladat- és hatáskörét, valamint illetékességét a 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdése, valamint 5. § (1) bekezdésének c) pontja és (2) bekezdése;

természetvédelmi feladat- és hatáskörét, valamint illetékességét a *természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről* szóló 625/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet és 2. § (1) bekezdése, valamint 6. § (1) bekezdésének c) pontja és (2) bekezdése szabályozza.

Jelen döntés a közléssel külön értesítés nélkül, a törvény erejénél fogva **véglegessé válik** az Ákr. 82. § (1) bekezdése alapján. A döntés közlésének napja az a nap, amelyen azt kézbesítették. Az Ákr. 85. § (5) bekezdés b) pontja értelmében a hirdetmény útján közölt döntést a **hatóság hirdetőtábláján** való kifüggesztését követő 15. napon kell közzétek tekinteni.

Budapest, 2025. január 24.

dr. Tarnai Richárd főispán

nevében és megbízásából:

dr. Cserkúti Szabolcs s. k.

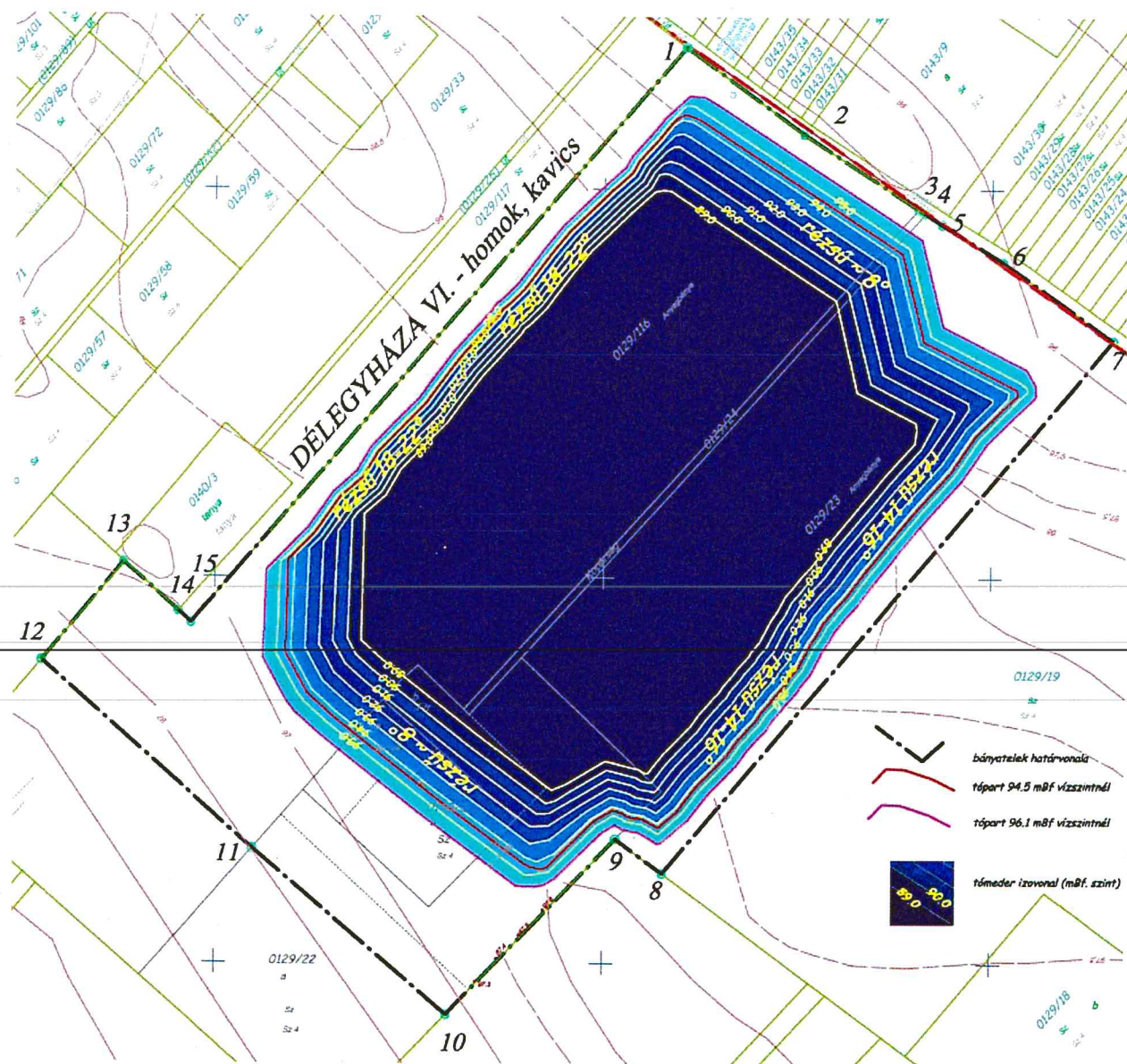
főosztályvezető

A kiadmány hitelül:

Kapják: ügyintézői utasítás szerint.

TR MELLÉKLET
a PE/KTHF/01797-3/2025 számú ügyirathoz

Az eredeti papíralapú dokumentummal egyező.

Másolatot készítette:

Tulkán Ágnes

Pest Vármegyei Kormányhivatal

Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási

Főosztály

Ezen lap nem része az eredeti iratnak, kizárólag a jogszabályi megfeleléshez szükséges záradékolás megjelenítését szolgálja

